

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Plechtige Openingszitting van de Conferentie der Jonge Balie te Mechelen,
op zaterdag, 25 oktober 1958

DE RECHTSSTAAT IN DE BRANDING (*)

Rede uitgesproken door Mr A. J. M VAN DAL, Advocaat bij de Hoge Raad der Nederlanden te 's Gravenhage

James Boswell, in zijn gesprekken met Samuel Johnson, vroeg de beroemde doctor eens, of hij niet vond, dat de rechtspraktijk tot op zekere hoogte het gevoel van eerlijkheid, dat fatsoenlijke mensen siert, geweld aandeed.

« Well, Sir, zeker niet », zei *Johnson* « niet als gij optreedt, zoals het behoort. Gij moet uw cliënten niet misleiden door een valse weergave van uw rechtsmening; gij moet ook geen leugens vertellen aan de rechter. »

« Maar wat vindt gij », vraagt *Boswell*, « van het verdedigen van wat gij weet een slechte zaak te zijn ? »

Johnson : « Mijnheer, gij weet niet of de zaak goed of slecht is vóór de Rechter haar beslist heeft. Ik heb gezegd, dat gij de feiten eerlijk moet weergeven; uw denken, of wat gij noemt uw weten, dat een zaak ongerecht is, moet van redenering stammen, het moet teruggaan op uw veronderstelling, dat uw argumenten zwak en niet overtuigend zijn. Maar, Mijnheer, dat is niet voldoende. Een argument, dat u niet overtuigt, kan de rechter overtuigen, tot wie gij het richt. En als het hem overtuigt, wel, Mijnheer, dan hebt gij ongelijk en hij gelijk. Het is *zijn* taak te oordelen, u past het niet overtuigd te zijn van uw eigen mening, dat een zaak ongerecht is. Het past u slechts alles naar voren te brengen, wat gij in het voordeel van uw cliënt kunt zeggen en dan het oordeel van de rechter af te wachten. »

Boswell : « Maar, Mijnheer, tast dan het feit, dat gij gloed van overtuiging veinst, waar gij geen gloed van overtuiging bezit en zonneklaar van een mening blijk geeft, terwijl gij in werkelijkheid van een andere

mening zijt, tast zulk een huichelarij iemands eerlijkheid niet aan ? Bestaat het gevaar niet, dat een advocaat zich eenzelfde masker opzet in het dagelijkse leven, in de omgang met zijn vrienden ? »

Johnson : « Maar zeker niet, Mijnheer, iedereen weet dat gij betaald wordt om gloed van overtuiging aan de dag te leggen voor uw cliënt en het is daarom in werkelijkheid géén huichelarij. Zodra gij uit de rechtszaal komt, herneemt gij uw gewone gedrag. Een man, Mijnheer, zal de gekunsteldheid van de pleitstoel al even weinig in het gemene maatschappelijke verkeer meedragen als een acrobaat, die betaald wordt voor het duikelen op zijn handen, blijft doorgaan met op zijn handen te duikelen, wanneer hij behoort te wandelen op zijn voeten. »

Ik vraag vergeving als ik op deze plechtige openingszitting Uwer Conferentie van de Jonge Balie mijn toespraak begin met een citaat, dat voor de continentale Europese advocaat — en zeker voor de moderne advocaat — niet vrij schijnt van een zeker cynisme.

Wij zetten niet, zoals de Engelse barrister, als wij uit de rechtszaal komen onze pruik af en worden een ander mens. Maar wij zijn ook niet *verplicht*, zoals de Engelse advocaat, iedereen met onze rechts- en wetkenntnis bij te staan, die een beroep op ons doet, de verdediging van iedere zaak op ons te nemen, die voor de rechter onze bijstand behoeft.

Ik wil U vandaag spreken over de Rechtsstaat — of zoals het in de landen van de Common Law heet : de rule of law — en ik geloof, dat een van de typische aspecten van wat ik hier onder Rechtsstaat wil verstaan, besloten ligt in de karakteristiek, die Dr. Johnson van de rechtspraktijk geeft.

Want deze karakteristiek, in al haar nuchterheid en schijnbaar cynisme, houdt dan toch maar in, dat ieder burger, die in conflict komt hetzij met een medeburger op het gebied van het privaatrecht, hetzij

* De rede van Mr. Van Dal was niet voor publicatie bestemd.

Het Rechtskundig Weekblad is de spreker zeer dankbaar dat hij er toch heeft willen in toestemmen dat zijn tekst gedrukt worde. Het is echter niet uitgesloten dat er aldus kleine onnauwkeurigheden in deze tekst zouden geslopen zijn; de tijd ontbrak om deze te verbeteren.

met de Staat en zijn vertegenwoordigers op het gebied van het Strafrecht, de volle vrijheid heeft zich op de wet te beroepen en nimmer van ongelijk overtuigd of voor schuldig gehouden kan worden, tot hij op grond van die wet veroordeeld is; dat een advocaat onafhankelijk is in de verdediging van zijn cliënt en iedere zaak van iedere burger niet alleen mag, maar zelf moet verdedigen, en dat iedere rechter souverain is in de interpretatie van de wet, de wet die het schuld van de burger vormt, omdat de wet regeert, omdat er heerst een «rule of law».

Het systeem, met grotere of kleinere variaties, wordt nog steeds in grote delen der beschaafde wereld aangehangen.

Als wij daar de positie van de advocaat in een ander, maar zeker niet een kleiner deel van de wereld tegenover stellen, dan zien wij, dat in de Advocatenwet van 16 augustus 1939 in de Sovjet-Unie; in de Verordening n° 39 op de uitoefening van het advocatenberoep van 14 februari 1950 in Roemenië, in de wet op de Advocatenkantoren van 27 juni 1950 in Polen, in de Advocatenwet van 20 december 1951 van Tsjechoslowakije, in het Edict op de Pleitbezorgers van 10 juni 1952 in Bulgarije, in de wet op de Advocaten-collectiva van 15 mei 1953 in Oost-Duitsland en in het Decreet van de Presidentiële Raad van Hongarije van het voorjaar 1958, een systeem geïntroduceerd is, waarin — met hier en daar natuurlijk weer enige lokale varianten —

1) de onafhankelijkheid en vrijheid van de advocaat wordt opgeofferd aan zijn ondergeschiktheid aan een regiem en aan zijn verplichting de Staat, niet het individu te dienen

2) de advocaat verplicht is samen te werken met de gerechtshoven in het onderzoek naar de «materiële waarheid», onverschillig of dit ten voordele of ten nadele van zijn cliënt strekt;

3) de advocaten in het algemeen georganiseerd zijn in collectiva (Collegia of Konsultatsia), die gecontroleerd worden door de Staat, collectiva, die de zaken aan de advocaat toewijzen en door wie hij, in plaats van door zijn cliënt, betaald wordt;

4) het beroepsgeheim van de advocaat niet erkend wordt met betrekking tot zaken, die de belangen van de Staat raken.

De Poolse wet, om enige concrete voorbeelden te noemen, verklaart in haar eerste artikel, dat advocaten «de rechten en belangen der arbeidende massa» moeten hooghouden; de Tsjechische Wet bepaalt in artikel 13, dat niemand advocaat kan zijn, wiens toegewijdsheid aan de Volksrepubliek niet vaststaat; de Roemeense wet verplicht in artikel 28 de advocaat onder strafsancities iedere vertrouwelijke mededeling, van een cliënt ontvangen, aan de bevoegde autoriteiten door te geven, indien zij op enigerlei wijze in verband staat met de interne of externe veiligheid van de Staat.

Hier zien wij een aspect der ontkenning, der verguizing van de Rechtsstaat, de wet, de rechter, de advocaat zijn er niet ter bescherming van de burger, zij zijn er slechts ter bescherming van de Staat, de totalitaire staat, het tegendeel van de Rechtsstaat.

Maar de positie van de advocaat, zijn al- of niet onafhankelijkheid, schoon een typisch en typerend aspect, enerzijds van de rechtsstaat, anderzijds van de totalitaire staat, is daarvan toch eigenlijk niet meer dan een uiterlijk symptoom.

Wij moeten het begrip Rechtsstaat nader bepalen. Ik moet dan beginnen met te zeggen, dat ik mij op

deze min of meer feestelijke bijeenkomst niet zal begeven in een uitvoerige staatsrechtelijke beschouwing over de diverse theorieën van de Rechtsstaat en zijn verschil met de conceptie van de Rule of Law.

Ik ben er mij volkomen van bewust, dat het begrip Rechtsstaat, zowel als de conceptie van de Rule of Law, beide een complex van rechtsbeginselen zijn, hetwelk men niet kan uitdrukken in één enkele dogmatische formule, hetwelk men ook niet kan terugvoeren op één enkele rechtstheorie, zij mag dan van Angel-Saksische of van continentale huize stammen, zij mag dan de theorie van Dicey, Sir Ivor Jennings of Lord Radcliffe, van Otto von Giercke, Bähr of de Zwitser Werner Käge zijn.

Nog minder kan het beginselen-complex van de Rechtsstaat, zoals ik die hier wil verstaan, vereenzelvigd worden met een bepaald politiek of economisch systeem.

Maar zowel de theorieën van Dicey, de traditionele Britse theorie, uitgewerkt en gekritiseerd door moderne Britse schrijvers, als de continentaal-Europese theorieën over de Rechtsstaat, laatstelijk misschien het best samengevat door Werner Käge, komen, meen ik, min of meer tot hun recht, wanneer men de term Rechtsstaat gebruikt om een complex van rechtsidealen en juridische ervaringsregels samen te vatten, waarover in grote delen der wereld, zij het dan misschien in embryonale vorm, onder leidende juristen verwantschap van opvatting bestaat.

Men kan gerust zeggen — en ik heb dat op internationale congressen, zowel als in persoonlijke contacten vastgesteld, dat er tussen serieuze, onafhankelijke juristen, aan wie hun vak en daardoor het recht lief is — rechters, advocaten, professoren en ook vaak leidende staatsfunctionarissen — of zij nu uit Europa, India, uit Birma, uit Bolivia, Argentinië of Brazilië, uit IJsland, Finland, uit Amerika, uit Australië, uit Spanje, ja zelfs uit Polen of Hongarije komen — in het algemeen, ook als zij uit geheel verschillende rechtsstelsels stammen, een opvallende overeenstemming bestaat over de grondbegrippen van de verhouding van staat en individu, over de normen van een fair en onpartijdig strafproces, over de gelijkheid van alle burgers voor de wet, over de onafhankelijkheid van rechterlijke macht en balie, over de gebondenheid der overheid aan recht en wet, over de mogelijkheid van redres tegen een onrechtmatig of onredelijk optreden der administratie.

Als ik zeg, dat tussen de serieuze, onafhankelijke juristen van de meeste landen overeenstemming bestaat in deze problemen, sluit ik daarbij bewust juristen van verschillende dictatoriaal-geregeerde en zelfs enkele totalitaire staten in. Ik heb gesproken met vooraanstaande figuren uit de advocatuur op Cuba, in Argentinië, in Spanje, in Joegoslavië: zij waren vrijwel allen — soms méér, soms minder openlijk — in oppositie tegen de dictaturen van hun land. Hetzelfde is gebleken waar te zijn bij de revolutie van november 1956 in Hongarije en bij de Poznan-processen in Polen.

Ik durf dan ook te zeggen, dat er wel degelijk ten aanzien van de grote lijnen der structuur van de rechtsstaat een gemeenschappelijke noemer van internationale rechtsovertuigingen én rechtsidealen bestaat.

Deze idealen vinden hun middelpunt in de erkenning van de doorslaggevende betekenis der menselijke persoonlijkheid en in de opvatting, dat sociale instellingen, in het bijzonder de Staat, het individu meer hebben te dienen dan te overheersen.

Ik zou deze noemer als volgt willen formuleren.

Onder Rechtsstaat verstaan wij: het geheel van wetten, instellingen én procesvormen, zelden identiek,

maar in grote trekken gelijksoortig, die — naar de juridische ervaring en traditie in de verschillende landen der wereld, landen van zeer gevarieerde politieke of economische structuur, heeft geleerd — essentieel zijn voor de bescherming van het individu tegen willekeur der overheid en die het individu in staat moeten stellen de waardigheid der menselijke persoonlijkheid daadwerkelijk te beleven en te realiseren.

Met deze omschrijving — definitie zou ik haar nauwelijks willen noemen — sluiten wij aan op de geschiedenis van de Westerse beschaving, die een christelijke beschaving was en die — als typische en unieke vrucht van die beschaving — de Rechtsstaat voortbracht.

Het meest sprekende kenmerk van de Westerse beschaving is de emancipatie van het individu.

Wij mogen zeggen, dat nog nooit in de geschiedenis van de mensheid, in de geschiedenis der kulturen, de mens, het individu, de menselijke persoonlijkheid als zodanig, uit de totalitaire sfeer van de Staat en de gemeenschap was losgemaakt, vóór het ontstaan van de Westerse beschaving en met name vóór de komst van het Christendom.

In alle vroegere kulturen — de Babylonische, de Egyptische, de Perzische, de Indische — was de staatsvorm theocratisch, de macht van de vorst of een heersende priesterkaste was absoluut en van goddelijk karakter, de inrichting van staat en maatschappij was sacraal, uitgesloten van iedere vorm van kritiek of wetenschappelijk onderzoek, de mens, de burger, had tegenover de overheid geen enkel recht, was blindelings aan de willekeur van die overheid onderworpen. Voor het eerst wordt dit anders in een kultuur, die de onze — ten dele — mee hielp bepalen: die der Grieken.

In de vrijere sfeer van het democratische Athene, in het naast elkaar bestaan der verschillende staatsinrichtingen van Athene, Thebe, Sparta, Corinthe, komt voor het eerst de menselijke geest tot bezinning over de rechtsvormen der samenleving, over de organisatie van de Staat in samenhang met het recht, over de plaats en de rol van het individu in de Staat, begint de mens voor het eerst na te denken over zijn eigen plaats, zijn eigen positie in de gemeenschap.

Van Plato stamt de rechts-scheppende gedachte van het belang der heerschappij van de *wet* boven de heerschappij van mensen, bij Aristoteles wordt voor het eerst het staatsdoel gezocht in de zedelijke vervolmaking van het individu.

Toch blijft in diepste wezen ook bij de Grieken de staatsgedachte absoluut, zo goed als bij de Romeinen. Als zij van het individu spreken, bedoelen zij in wezen niet de mens, maar de staatsburger.

De mens, het individu, ontleent zijn betekenis en waarde niet aan zich zelf, aan zijn eigen redelijke en zedelijke persoonlijkheid, maar aan het feit, dat hij lid is van de Staat, van de nog steeds alles-beheersende georganiseerde gemeenschap.

Alleen als lidmaat van de totale staat heeft hij rechten, niet als mens. Het bestaan der slavernij, een slavernij van honderdduizenden, waarop het ideaal van het harmonisch Hellenisme gebouwd stond, waarop ook de hóóg-ontwikkelde rechtsorde der Romeinse maatschappij was gegrondvest, het bestaan dier slavernij alléén al bewijst, dat de Griekse en Romeinse staatsconcepties aan een erkenning van de zedelijke waarde der menselijke persoonlijkheid als zodanig nog niet toe zijn.

Met het Christendom wordt er in de verhouding tussen Staat en individu een geheel nieuw element gebracht. Het individu krijgt een eigen doelstelling,

die in wezen van hoger orde is dan die van de Staat: de vervolmaking van zijn redelijke en onsterfelijke persoonlijkheid, het bereiken van een eeuwig geluk.

Daarmee wordt de vervulling van 's mensen hoogste levensdoel van het ópgaan in de staatsalmacht verlegd naar de bovennatuur van een eeuwigheid, waarvoor de Staat geen paspoort vermag te geven, daarmee krijgt ook de wet van het *individuele geweten* een hogere en diepere betekenis dan de hoogste wetten van de totalitaire staat: de grondslagen zijn gelegd voor wat bijna achttien eeuwen later in de staatsleer zal komen te heten: «les droits de l'homme et du citoyen», de rechten van de mens.

De bloedige Christenvervolgingen door de Romeinse keizers waren in diepste wezen géén vervolgingen van de godsdienst, het waren politieke vervolgingen van een revolutionaire leer, die in de boezem van de absolute staat de oppermacht van die staat ontkende en onder de schaduw van de troon van de vergoddelijkte keizer aan de totalitaire macht van die keizer een grens stelde.

Deze, onze Westerse beschaving, zou in de loop van twintig eeuwen geschiedenis op vele punten van haar christelijke grondslagen losraken, zij zou in meerdere van haar aspecten haar christelijk karakter prijsgeven, maar als op 10 december 1948 in de Algemene Vergadering der Verenigde Naties te Parijs zonder één tegenstem — slechts met de blanco-stemmen van het Sovjet-blok en Zuid-Afrika — de Universele Declaratie van de Rechten van de Mens wordt aangenomen, waarin de rechten van de menselijke persoonlijkheid tegenover de Staat worden vastgelegd, dan was dat alléén mogelijk, omdat aan het begin van onze beschaving tot de totalitaire staat een der belangrijkste woorden der staatsleer is gesproken: geeft de keizer wat des keizers en Gode wat Godes is. In dit woord ligt de beperking der staatsalmacht, ligt de kiem van de rechtsstaat in beginsel besloten.

Ik breng hier de rechtsstaat in verband met de grondrechten van de mens, dit verband is niet toevalig.

De Zwitser Werner Kägi, een der meest bevoegde schrijvers over de moderne Rechtsstaatsgedachte heeft het als volgt geformuleerd:

«Die Zuständigkeit des Staates ist grundsätzlich begrenzt. Die Staatsgewalt des Rechtsstaates hat ihre Schranken an den Grundrechten der menschlichen Person. Heute geht es — im Kampf gegen alle totalitären Tendenzen — um eine Aufwertung der Grundrechte, nämlich um ihre Anerkennung als vor- und überstaatliche Rechte».

Deze Rechtsstaat, de vrucht van tweeduizend jaar beschaving en rechtsontwikkeling, bevindt zich in onze tijd in de branding, in een gevaarlijke branding, een branding met méér stromingen en kolken, dan waarin hij zich sedert de vorige eeuw, de tijd van zijn rijpwording en bloei, ooit bevonden heeft.

De stormvloed van dat gevaar komt in de aller-eerste plaats van buiten, het schijnt mij nauwelijks nodig de omvang, de kracht, de innerlijke dreiging van die stormvloed nader te omschrijven.

In méér dan de helft der huidige wereld in een machtsbereik van meer dan 1,5 milliard inwoners, worden de fundamentele rechtswaarden, die wij in de rechtsstaat belichaamd zien, niet alleen miskend en verkracht, zij worden ook *ontkend*.

Als wij in de wereldgeschiedenis van heden, in een der meest-dramatische tijdperken, die de wereld-

geschiedenis ooit heeft meegemaakt, van een « koude oorlog » spreken, dan blijken bij diepere analyse — en het is voor ons, juristen, van belang dit vast te stellen en het ons voortdurend voor ogen te houden — dan blijken de meest wezenlijke waarden, die de inzet van die koude oorlog vormen, *rechtswaarden* te zijn, de rechtswaarden, die onze beschaving in meer dan twintig eeuwen ontwikkeling veroverd heeft: de harmonische verhouding van burger tot staat. Deze grootste ideologische botsing van alle tijden, een botsing, waarin voor het eerst in haar bestaan, de hele wereld in haar volle omvang betrokken is, is in wezen een strijd om het *recht*. Ik weet, dat die strijd zich naar buiten manifesteert als een strijd om de macht, dat de twee grootste wereldmachten, die de geschiedenis heeft gekend, omringd door hun aanhang en hun satellieten, hun macht aan elkander meten.

Maar dit zijn slechts de uiterlijke vormen, waarin iedere politieke botsing zich, bij de onvolmaakte internationale rechtsorde, die nog immer ons deel is, manifesteren moet.

In werkelijkheid is minder dan ooit bij vroegere oorlogen, koude of werkelijke, het geval is geweest, de inzet een imperialistische, een strijd om de macht of om het economische voordeel, dat die macht meebrengt; wat op het spel staat is het recht, het recht der menselijke persoonlijkheid, de vrijheid en de vrijheden van het individu, de almacht of de begrensdheid van de staat, de rechtsstaat of de totalitaire dictatuur.

Wilt gij horen, hoe de antithese door een onverdachte bron gedefinieerd wordt?

Prof. Malitsky, ééns een der Sovjet-autoriteiten op het gebied van het privaatrecht, heeft haar ondubbeltzinnig gekenschetst.

« Hier ligt », schrijft Malitsky, « een essentieel verschil tussen het communistische recht en het recht der kapitalistische landen. Het kapitalistische recht is gebaseerd op de abstracte « natuurlijke rechten » van het individu. Het plaatst het individu in het middelpunt der wereld, omringt het met een eredienst en stelt daardoor grenzen aan de Staat. De proletarische staat echter stelt de grenzen niet aan zich zelf, maar aan zijn burgers.

Een collectief lichaam, genaamd de Staat, veelmeer dan het individu, staat in het middelpunt van het proletarische recht.

De Sovjet-regering kent rechten aan haar burgers toe, niet in de naam van abstracte rechten van de mens, maar uitsluitend ten behoeve van zich zelf, ten behoeve van zijn eigen doelstellingen. »

Tot zover Prof. Malitsky.

Rechten die uitsluitend worden toegekend ten behoeve van de doelstellingen van de Staat, zijn geen rechten, maar gunsten; zij kunnen ieder moment, wanneer de doelstellingen van de Staat veranderen, worden ingetrokken en door andere rechten vervangen.

Wij zijn weer terug vóór het uitgangspunt onze beschaving, de ganse weg van 2000 jaar is vergeefs afgelegd.

Het duidelijkst wordt dit momenteel gedemonstreerd in Rood-China, waar Mao-Tse-tung nog maar een goede maand geleden de beweging der « volkscommune's » heeft georganiseerd en waar in minder dan enkele weken tijd reeds 24.000 van deze commune's te zamen meer dan 450 miljoen boeren omvattend, gevormd zijn.

Particuliere huizen moeten worden neergehaald, de boeren krijgen het *recht* in gezamenlijke barakken

te wonen en bij werkbrigades te worden ingedeeld, die zowel voor de landbouw als voor militaire of industriële doeleinden kunnen worden ingezet.

De vrouwen behoeven zich niet meer met koken of klerenverstellen bezig te houden, zij behoeven zelfs hun kinderen niet meer op te voeden. Er wordt gezamenlijk gegeten in de volkscantine's, het verstellwerk wordt verricht door de naaibrigade en de kinderen worden van jongsaf aan in Staatskindertehuizen grootgebracht.

De vrouwen, bevrijd van de slavernij der gezinsbanden, hebben het « *recht* » gekregen deel te nemen aan de progressieve arbeid van wegeaanleg, kanalen-graven en bossen planten, twaalf uur per dag of langer.

Ik geef U deze citaten en deze voorbeelden niet uit enig politiek oogmerk, ik ben advocaat, ik behoor tot geen enkele politieke partij.

Maar ik ben advocaat ook van het recht en ik geef U deze voorbeelden om der wille van het recht.

Gij hadt mij oorspronkelijk gevraagd, hier vanmiddag voor Uwe conferentie te spreken over « de nederlagen van het recht ».

Welnu, hier in de definitie van Malitsky, in de volkscommune's van China, in de summie vormen van strafrechtspleging der volkskamers, die in Hongarije zijn ingevoerd, in de knechting van de rechterlijke macht en de advocatenstand, in het richten van het totalitaire staatsdoel op een klasse- en uiteindelijk op een klieks-belang, hier hebt U de nederlagen van het recht.

Maar ik heb U gezegd dat ik over de nederlagen van het recht alléén liever het woord niet wilde voeren.

Ik ben advocaat en ik spreek tot een conferentie van jonge advocaten: wij moeten de nederlagen erkennen, aanvaarden soms, maar wij kunnen bij de nederlagen niet stilstaan.

Reeds Justinianus heeft ons de « soldaten, de zwaarddragers der Gerechtigheid » genoemd, de Brit Lord Maugham noemde ons de « bewakers der beschaving ».

Vandaag, nu Gij een nieuw jaar van werkzaamheid in en voor het recht opent, een jaar van veel detailwerk, dat U nederlagen en overwinningen zal brengen bij de verdediging der belangen van onze oudste en trouwste cliënt, het individu, de mens, is er aanleiding ons ook een ogenblik te bezinnen op de grondslagen van het recht, op de grondslagen van het systeem, waarin onze werkzaamheid zich ontplooit en gelukkig nog ontplooiën kan, en op onze taak, dat rechtssysteem dóór de branding van onze tijd heen te helpen koersen naar een veiliger toekomst. Maar wát, zult Gij mij vragen, kan de advocaat, kan de rechter doen om de rechtsstaat, om de fundamentele rechtswaarden onze beschaving te beveiligen tegen de totalitaire dreigingen van deze eeuw?

Is het niet vééleer de taak der regeringen, der diplomaten, der parlementen en politici, in laatste instantie misschien der generaals en der soldaten om dit te doen?

Moeten wij, advocaten of rechters, ons begeven op het terrein der politiek, dat ons van nature afstoot, omdat het onze objectiviteit afbreuk doet.

Ik vraag U niet om buiten de sfeer van het recht te treden.

Maar als het waar is, dat het ideologisch conflict van deze tijd in diepste grond een conflict van rechts-

ideologieën is, een botsing met réchtswaarden als inzet, dan dient ieder jurist, aan wie zijn wetenschap en zijn beroep dierbaar is, zich daarvan bewust te zijn en van die bewustheid rekenschap af te leggen. Wij zijn het tenslotte, die de rechtsovertuiging der massa inhoud en vorm moeten geven en daardoor de regeringen, de parlementen, ja zelfs de generaals een richtsnoer moeten verschaffen bij hun politieke of militaire handelen.

Deze bewustheid van de dreigingen, waaraan de rechtsstaat in dit tijdsgewricht blootstaat, deze aandacht voor de fundamentele rechtswaarden, die in de wereld van vandaag op het spel staan, is niet slechts van belang met betrekking tot de totalitaire dreigingen van buiten af, méér nog misschien is zij van belang met betrekking tot de dreigingen van binnen uit.

Want er zijn nog andere gevaren, die de rechtsstaat in de branding bedreigen dan de stortvloed van het totalitarisme, subtielere, maar daarom vaak ook verraderlijker gevaren, stromingen en kolken, waarin hij verstrikt kan raken en die hem ten gronde zouden kunnen voeren.

De rechtsstaat in zijn concrete gedaante, schoon een vrucht der ontwikkeling van millennia, wijsgerig bepaald door de vrijmaking van het individu in de grondstellingen van het Christendom, voorbereid door de Magna Charta van de Engelse adel tegenover de koning in 1215, door de Engelse Habeas-Corpus-Act van 1679, de Bill of Rights van 1689, de Act of Settlement van 1701, waarin de onafhankelijkheid der rechters verankerd werd, door de Bills of Rights der Amerikaanse Staten vooral in hun onafhankelijkheidsopstand tegen Engeland van 1776 en de « Verklaring der rechten van de mens en de burger » der Franse revolutie van 1789, de rechtsstaat in zijn concrete gedaante was een schepping der 19e eeuw.

De Staat moest de vrijheid van het individu erkennen, vrijheid om zelf de loop van zijn leven te bestemmen, om de wijze, waarop hij zijn geluk wil verwerven, zelf te bepalen binnen het raam van zekere beperkingen, die voor allen gelijk moeten zijn en zich niet verder mogen uitstrekken dan de openbare veiligheid en het openbare welzijn eisen.

De « vrije burger » werd het middelpunt van het recht.

Maar de rechtsstaat der 19e eeuw had zijn tekortkomingen: hij was de staat der bourgeoisie.

Als het volk rechtens ook soeverein werd en in zijn volksvertegenwoordiging de wetten maakte, dan kunnen wij de ogen niet sluiten voor de feitelijke omstandigheid, dat realiter die volksvertegenwoordiging in handen was van de bezittende klasse.

De Nederlandse rechtsg geleerde Drucker heeft reeds in 1920 de Code Civil, Uw Belgische, ons Nederlandse Burgerlijk Wetboek, getypeerd als het « Wetboek van de gezeten burger ». Anatole France in « Crainquebille » heeft het sarcastischer uitgedrukt:

« De wet, in haar majesteitlijke gelijkheid voor allen, verbiedt zowel aan de rijken als aan de armen te slapen onder bruggen, te bedelen op straat of een stuk brood te stelen ».

De vrijheid der 19e eeuw was in feite slechts een vrijheid voor de sterken, voor de klasse der bezitters.

Op tweeërlei wijze heeft de 20e eeuw gereageerd op de tekortkomingen der 19e: door evolutie en revolutie. Het is een cliché geworden te zeggen, dat de 20e eeuw ons de doorbraak van de 4e stand gebracht heeft, zoals de 19e eeuw die van de derde stand bracht.

Toch blijft dit de kortste wijze om de politieke, sociale en rechts-tendenzen te karakteriseren, welker ontwikkeling op aarzende wijze in het laatste kwart der 19e eeuw aanving, in de 20e eeuw het openbare leven in vrijwel alle moderne staten beheerste en nog steeds haar eindfase niet heeft bereikt.

De gevolgen van de *revultionnaire doorbraak* met betrekking tot de rechtsstaat hebben wij reeds onder het oog gezien. Laten wij ook een snelle blik werpen op de consequenties voor de rechtsstaatsgedachte van de evolutionaire ontwikkeling.

In het arbeidsrecht van het laatste kwart der 19e eeuw kwam voor het eerst een ander mensentype te voorschijn dan dat van de « vrije, sterke burger ».

De wetgever kon op de duur niet blind blijven voor de economische ongelijkheid, die zo schril afstak bij de veronderstelde juridische gelijkheid, waarop de rechtsstaat was opgetrokken.

Hij moest als feit aanvaarden het bestaan van de « zwakke burger », wiens belangen van overheidswege beschermd moesten worden. Het arbeidsrecht begint als beschermingsrecht: beperking van de kinderarbeid, van de vrouwenarbeid, beperking van de uitbuitingsmogelijkheden. Van het arbeidsrecht uit dringt de beschermingsgedachte ook andere delen van het recht binnen.

« Bescherming van maatschappelijk in het nauw gedrevenen », heeft de Groningse Professor Beekhuis in zijn rectorale oratie van 1953 gezegd, « werd op deze wijze een van de belangrijkste drijfveren voor de wetgeving van de 20e eeuw ».

Het is duidelijk, dat bescherming van de één beperking der vrijheid van de ander meebrengt, maar deze beperking was nog in geen enkel opzicht wezenlijk.

Naarmate de beschermingsgedachte echter verder doordringt, naarmate het stemrecht wordt uitgebreid en nieuw-geformeerde groepen aan het staatsleven gaan deelnemen, naarmate de sociale wetgeving groeit, gaat het staatsdoel zich meer en meer verbreden.

Economische wetgeving blijkt aan de sociale wetgeving onverbrekkelijk verbonden.

In het bijzonder in de economische crisis der dertiger jaren verandert het staatsbeeld door de diep ingrijpende regelingen in een vrije economie:

« De Nachtwacht-Staat, die slechts de uiterlijke orde en rust had willen waarborgen », zegt de Nederlandse straf- en volkenrechtsg geleerde Röling, « werd definitief tot de welvaartsstaat, die zich tot taak stelde eenieder een menswaardig bestaan te verschaffen... »

De crisiswetgeving van 1933 betekent voor het orderingsrecht, wat de kindervetten hadden betekend voor het arbeidsrecht. Daarin kwam de gedachte naar voren der ordening van het economische leven, het was de uit acute nood geboren aanloop tot het recht van de sociaal-economische ordening, dat door de tweede wereldoorlog gestimuleerd, ten huidige dage een bijna-verontrustend bloeiend bestaan leidt. »

Wij kennen allen de verdere ontwikkeling: zij is — schoon van land tot land in details verschillend — in de meeste onzer landen gelijkvormig.

Het 19e eeuwse ideaal van de rechtsstaat heeft plaats gemaakt voor het 20e eeuwse ideaal van de welvaartsstaat, het ideaal der vrijheid voor dat van de zekerheid, die onvermijdelijk in verschillende opzichten de vijandin der vrijheid is.

De enorme uitbreiding der staatsactiviteit heeft

noodzakelijkerwijze een steeds groeiende invloed der administratie met zich gebracht en daarmee de neiging tot arbitraire, tot willekeurige beslissingen.

De daling van het gevoel voor de individuele vrijheid, niet voor een gering deel ook tot uiting komend in het dalende aanzien van het vrije beroep in het algemeen en van de advocatuur in het bijzonder, brengt het gevaar voor een innerlijke verzwakking van de rechtsstaat mee, waartegen stelling te nemen niet slechts een onzer eerste plichten, maar ook een onzer eerste levensvoorwaarden is.

Het komt mij voor, dat de opbloei van en de politieke propaganda voor de internationale erkenning der mensenrechten voor de ontwikkeling, die ik geschetst heb, voorts nog een onvoldoende tegenwicht vormen.

Nog slechts enkele maanden geleden hebben IJsland en Oostenrijk de jurisdictie van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens, voorzien in de Europese Conventie ter Bescherming der Mensenrechten van 1951, erkend en daarmee het quorum van acht Staten, dat vereist is voor de definitieve oprichting van het Hof, volgemaakt.

Het zal niet zo lang meer duren voor het Hof wordt samengesteld.

Maar als men de jurisprudentie nagaat van de in 1954 eveneens op grond der Europese Conventie tot stand gekomen Europese Commissie voor de Mensenrechten, die in Straatsburg zetelt, en aan de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa gerichte klachten over vermeende schending dier mensenrechten onderzoeken moet, wordt men niet getroffen door de wereldschokkende betekenis, die het werk dezer Commissie draagt. De Europese Conventie beschermt — als ik ze hier zeer in het kort releveren mag — de rechten op het leven, op vrijheid en veiligheid, op een onpartijdig en openbaar strafproces, op vrijheid van geweten, mening en meningsuiting binnen de grenzen der wet, op vereniging en vergadering, op huwelijk en gezinsvorming, op eerbiediging van het privé- en gezinsleven, op eigendom, op toegang tot studie, op vrije en geheime verkiezingen.

De Europese Commissie kan tweeërlei soort klachten ontvangen :

1) klachten van een staat, die lid der conventie is, tegen een staat-medelid over schending van in het Tractaat opgesomde rechten en

2) klachten van individuen, groepen of organisaties tegen een staat, die tot de conventie is toegetreden.

Van de aanvang harer werkzaamheden in 1954 af tot einde 1957 werden bij de Commissie twee klachten van Staat tegen Staat ingediend. Beide werden zij ingebracht door Griekenland tegen Engeland wegens schending van bepaalde voorzieningen der Conventie op Cyprus. De klachten, twee en een half jaar oud, zijn nog steeds in het stadium van onderzoek.

Daarentegen werden 302 petitie's ontvangen van personen of groepen, die zich in hun grondrechten door de Staat hunner inwoning aangetast achtten.

Vijftien dezer klachten werden weer ingetrokken, van de overige 287 konden er 274 reeds na een kort summier onderzoek en 3 na een uitvoeriger, nader onderzoek, niet-ontvankelijk verklaard worden.

Het laat zich aanzien, dat ook van de 10 overblijvende gevallen het merendeel wel niet ontvangen zal worden. In 184 gevallen was de klacht « manifestly ill-founded » d.w.z. ontbeerde zij een behoorlijke grondslag. In 113 gevallen had zij betrekking op omstandigheden, die plaatsvonden vóór de Europese Conventie tot stand kwam.

In 75 gevallen waren de nationale rechtsmiddelen door de klager niet uitgeput, terwijl in 40 gevallen de klacht gericht was tegen een staat, die niet bij de conventie was aangesloten of handelde over een recht, dat niet door de conventie bestreken werd.

Dit beslaat alles tezamen natuurlijk al veel meer gevallen dan 287, maar de verklaring ligt hierin, dat in 114 gevallen de klacht werd afgewezen op meerdere gronden tegelijk. Een aantal klachten waren tegen privé-personen gericht, een groot aantal andere bestond slechts uit een korte brief, in de meest-vage termen vervat.

Kortom, men krijgt uit deze jurisprudentie nu niet de indruk, dat het overgrote merendeel dezer klachten juridisch erg au sérieux genomen behoeft te worden. Ook naar hun inhoud zijn de meeste klachten niet baanbrekend voor nieuwe rechtsopvattingen : een krankzinnig-verklaarde, die opheffing van zijn curatele tracht te verkrijgen; een dame, die zich beklagt dat haar echtscheidingsproces al zeven jaar duurt en in Straatsburg moet leren, dat slechts de laksheid van haar advocaat hiaraan schuld is; een zaakwaarnemer, die veroordeeld is wegens onwettige uitoefening der advocatenpraktijk en zich daardoor in zijn recht van vrije meningsuiting geschonden voelt; homoseksuelen, die zich door de wetgeving van hun land bezwaard voelen in het recht op eerbiediging van hun privéleven.

Een der weinige gevallen, waarin de klacht ten dele is ontvankelijk verklaard en dus ten gronde onderzocht zal worden, is dat van de Belgische journalist de Becker, die wegens collaboratie na Wereldoorlog II levenslang ontzet was uit het recht een persfunctie te bekleeden en daartegen op grond van de vrijheid van meningsuiting bezwaar maakte.

Het is op zichzelf niet zo verwonderlijk, dat wij steeds méér en luider horen spreken over de rechten van de mens en zijn fundamentele vrijheden, terwijl wij in feite in die vrijheden steeds meer worden ingeperkt.

De mens loopt nu eenmaal voor zijn rechten meestal slechts warm, wanneer ze in het gedrang komen.

Maar ik geloof niet, dat — enkele uitzonderingen voor abnormale gevallen daargelaten — de remedie voorhands ligt bij de rechtspraak van een internationaal orgaan.

De internationale rechtspraak kan op de duur een belangrijke preventieve taak vervullen, die nationale regeringen, nationale wetgevers en ook nationale rechters misschien, ervan weerhoudt administratieve beslissingen te nemen, wetten uit te vaardigen of rechterlijke uitspraken te doen, die een flagrante schending inhouden van de gegarandeerde mensenrechten.

Maar het gevaar dat de welvaartsstaat voor die rechten inhoudt, bestaat niet zozeer in hun flagrante schending als wel in hun voortdurende inperking, in hun verschrompeling, in hun verdorring.

Een generatie, die al te zeer om haar welvaart en haar zekerheden denkt, zou wel eens tegenover een overheid, die haar van de wieg tot het graf met een allesbedisselende zorg omringt en haar in een zekere materiële weelde bedt, haar rechten, de rechten van de vrije zelfstandige burger, kunnen prijsgeven.

Reeds nu — de brilante Amerikaanse socioloog David Riesmann heeft er in zijn vermaarde werk « The lonely crowd » (de éénzame massa) met nadruk op gewezen — dreigt conformisme de houding der oudere jeugd te worden en is in het openbaar leven het non-conformisme van de individualist veelal een steen des aanstoets, waar het voor een generatie van vijftig,

veertig, ja misschien dertig jaar geleden nog een bewijs van moed en zelfstandig denken was. Ik citeer nog eenmaal Prof. Rölling :

« Het is een degradatie van de rechtsgemeenschap, wanneer de rechtsgenoot als zodanig gezien wordt als een « persona miserabilis ». Dat gevaar is niet denkbeeldig. Een overheid, die de welvaart van allen beoogt, moet diep ingrijpen in de menselijke vrijheid.

En al is er een groot verschil tussen de economische en de geestelijke onvrijheid, juist in een tijd, waarin een overheid gedwongen is telkens dwingend en regelend in te grijpen, moet zij bedacht zijn waar mogelijk te erkennen en een beroep te doen op : de menselijke fierheid, die in het leven zo waardevol is.

Die fierheid komt reeds overal in het gedrang. Men denke aan het verkeersrecht, een regeling waar eenieder dagelijks mee te maken heeft, en die eist een onvoorwaardelijke, bijna automatische gehoorzaamheid, die iedere minuut van de dag een slaafse onderwerpenheid inprent. Zeker, het is onvoorwaardelijk nodig, dat eenieder stipt en onmiddellijk gevolg geeft aan de tekens van de eerste de beste verkeersagent.

Maar schuilt er niet een gevaar in de daardoor aangekweekte houding, die rijp maakt voor soortgelijke houding op ander terrein ? Wat is het mensentype, dat geleerd heeft automatisch en onvoorwaardelijk aan de overheid te gehoorzamen, in de overtuiging, dat dergelijke gehoorzaamheid onmisbare voorwaarde is voor het algemeen welzijn ? Is hier niet het gevaar voor opvoeding tot de dictatuur ? En als dit gevaar bestaat, is het dan niet zaak op elk ander terrein, waar mogelijk, beroep te doen op de zelfstandige handeling, de zelfstandige beslissing, de eigen werkzaamheid ? »

Tot zover Prof. Rölling. Ik zou er nog iets aan willen toevoegen. Het is niet alleen zaak, dat de overheid waar mogelijk beroep doet op onze zelfstandigheid, het is zaak, dat de jurist, de advocaat en rechter in de eerste plaats, waakzaam blijven in hun nationale rechtsleven en er tegen blijven waarschuwen, dat de stroming ener al te grote staatsbevoogding, het schip van de rechtsstaat, in beslag genomen door zijn strijd tegen de stormvloeden, ongemerkt door de branding heenvoert en op het zand zet.

Er is nog een ander gevaar, dat de rechtsstaat van binnenuit bedreigt en waarvan ik hier melding moet maken, een gevaar van een andere orde misschien, maar niet minder acuut. De Amsterdamse Hoogleraar in het Staatsrecht, Prof. A. M. Donner, de nieuwbenoemde President van het Gerechtshof der Europese Economische Gemeenschap, heeft er het vorig jaar in een belangrijke voordracht op gewezen, dat het proces der rechtsvorming in de parlementair-democratische staat, zoals het zich uiterlijk voordoet, van de werkelijke wijze, waarop wetten dikwijls tot stand komen, een onvolledig en scheefgetrokken beeld geeft.

De parlementaire staat is in zijn organisatie op de vele nieuwe taken, die op zijn schouders zijn gelegd, nog nauwelijks berekend. De uitbreiding der staatsbemoeiingen, in het bijzonder op het gebied der welvaart, heeft vele en grote belangen- en invloedsgroepen voor het staatsleven geïnteresseerd en in dat staatsleven betrokken. Ik noem U alleen maar de vakverenigingen van werkgevers en werknemers en de landbouworganisaties.

Zij of de officiële adviserende lichamen, waarin zij de toon aanvoeren, worden zonder twijfel bij de voorbereiding van tal van maatregelen van wetgeving

ingeschakeld. Wat is hun rol ten opzichte van het parlement, wat is hun rol ten opzichte van de politieke partijen ?

Kan het niet zó worden, dat de werkelijke beslissingen in het overleg van de binnenkamer tot stand komen en dat de openbare discussies in het parlement slechts een afschaduwing zijn van de discussies achter gesloten deuren, waar de eigenlijke beslissing reeds gevallen is ? Is het somwijlen niet reeds zo ?

Ik heb hier slechts een enkel voorbeeld kunnen geven. Maar willen wij het openbaar toezicht op onze rechtsvorming behouden, dan zullen wij ernaar moeten streven de talrijke invloedsgroepen, die in het niemandsland tussen regering en parlement en vooral tussen parlement en politieke partijen opereren, op controleerbare wijze in ons staatsrechtelijk bestel in te schakelen.

Doen wij dit niet, dan zou op de duur ons parlement wel eens tot hetzelfde marionetten-theater kunnen worden, dat het in de totalitaire staten reeds is en dan zou het met onze vrijheid en zelfbestemming wel eens treurig gesteld kunnen blijken.

Ik wil mijn betoog samenvatten.

Vrijheid en zelfbestemming voor de mens, voor het individu maken het wezen van de rechtsstaat uit.

Vrijheid om naar zijn bestemming te streven, die zowel een tijdelijke als een eeuwige is, vrijheid om zijn levensdoel te verwerkelijken, dat de ontplooiing van zijn persoonlijkheid binnen het raam der gemeenschap inhoudt.

Vrijheid is in de moderne, gecompliceerde samenleving niet denkbaar zonder de wet. In feite is het de wet, die niet slechts de grenzen der vrijheid trekt, maar die, binnen die grenzen, de vrijheid zelve waarborgt.

Vrijheid immers is het geheel, de totaliteit der rechten, die de wet aan de burgers toekent.

Binnen een door de wet afgepaalde kring kan de individuele staatsburger de beslissingen nemen, die zijn levensbestemming en zijn geluk bepalen en die in hun geheel het kenteken zijner onafhankelijkheid vormen.

Als de wettelijke regelen, die de grenzen bepalen, waarbinnen de mens over zijn persoonlijk leven beslissen kan, zelve onzeker zijn, als zij aan de willekeur van machthebbers, onderworpen zijn en naar hun believen, om redenen van voorgewend staatsbelang, veranderd kunnen worden, dan is zijn status niet meer die van een vrije, maar die van een horige of slaaf.

Waar de grenzen van deze kring vaststaan, zoals het in de rechtsstaat behoort te zijn, kunnen zij ruimer of zij kunnen nauwer getrokken worden.

Als aan het individu weinig ruimte gelaten wordt om voor zichzelf te kiezen, als de meeste beslissingen voor hem door anderen, met name door een regering, getroffen worden, mag hij wellicht méér zekerheid hebben, hij geniet minder vrijheid. En als de overheid zijn leven geheel gaat richten naar hare opvattingen van welzijn, als zij, gelijk voor een onmondige zo goed als alle beslissingen voor hem gaat nemen — de bouw van zijn huis, de opvoeding van zijn kinderen, de besteding van zijn inkomen, straks misschien de keuze van zijn beroep — dan mag hij zich baden in welvaart maar dan is zijn vrijheid illusoir geworden.

De ganse geschiedenis van het recht, de ganse geschiedenis der Westelijke beschaving is een strijd geweest voor de uitbouw en afgrenzing, later voor de bescherming der individuele vrijheid door de wet.

Dit zijn de waarden, waarvoor ook wijzelf, België en Nederland, in de bange jaren van de tweede wereldoorlog in wat Jan Campert genoemd heeft deze lage tuinen tussen water en wolken vijf jaar van ons volksbestaan hebben ingezet.

En dit zijn de waarden, die Gij als advocaat bij de uitoefening van uw taak voortdurend indachtig moet zijn, waarvoor Gij in en door uw werk en boven dat werk uit moet strijden, die Gij steeds voor de rechter en, waar dat pas geeft, ook voor het forum van uw volk moet verdedigen: vrijheid, respect voor de waardigheid van de menselijke persoon, respect voor de rechten, die aan ieder volk en aan ieder mens van nature toekomen en die in een strijd van eeuwen tegen

tyranie en overheidswillekeur in de rechtsstaat bezegeld werden.

Over de geest, waardoor die vrijheid gedragen moet worden, heeft de dichter John Milton in het Engels parlement drie eeuwen geleden een woord van diepe zin gesproken:

« En wat u aangaat, burgers, het is van geen gering soort belang, wat soort mannen gij zijt, wilt gij uwe vrijheid verkrijgen of behouden. Want tenzij uwe vrijheid er ene is, die niet veroverd noch u ontnomen kan worden door wapenen, kunt gij ervan verzekerd zijn, dat de man niet zal ontbreken, die, zelfs zonder wapens, u onverwijd zal beroven van wat gij u beroemt door kracht van wapenen gewonnen te hebben. »

Deze spreekbeurt werd voorafgegaan door de

Rede van Mr. V. DEWACHTER, voorzitter van de Conferentie der Jonge Balie te Mechelen

Mijnheer de Stafhouder,

Ik reken het mij tot een bijzonder voorrecht U, op deze plechtige openingszitting, voor het eerst te mogen begroeten bij de aanvang van Uw batonnaat.

Boven alles houdt U van de rijke en ongeëvenaarde adel, die aan de advocatuur geschonken wordt door de onafhankelijkheid, « ce précieux trésor et ce riche présent » zoals d'Aguesseau haar noemt. Het is dan ook geen wonder dat Uw confraters U, als hoofd van onze Orde, drager hebben gemaakt « van de enige soort macht die, wie er mede bekleed is, in hoge mate eert: macht over onafhankelijke mensen. »

Wij begroeten in U de geduchte strafpleiter omdat U in strafzaken advocaat zijt in de volste en meest edele betekenis van het woord: daar voelt U de schoonheid en de grootheid van Uw beroep beter aan; daar wordt van U meer geëist dan de stipte nauwgezetheid in burgerlijke en handelszaken; daar wordt van U meer gevergd dan onafgebroken en diepgaande studie van juridische problemen; daar wordt, benevens dit alles en meer dan dit alles, van U gevorderd: de inzet van gans Uw persoonlijkheid, de totale overgave van Uzelf, de ontembare strijdlust en de onstuimige edelmoedigheid van Uw hartstochtelijke natuur.

De blijken van waardering voor de beplande werking en de daadwerkelijke steun, die U aan de Conferentie der Jonge Balie hebt toegezegd, worden door ons in hoge mate op prijs gesteld.

Het stafhouderschap, opperste eer, is steeds een zware last: U moogt er echter op rekenen dat de Conferentie zich volkomen zal inspannen opdat, onder Uw leiding, de hoge idealen en de grote traditie van ons « nobile officium » aan deze balie gestand mogen blijven.

Met vreugde en vertrouwen wensen wij U een voorspoedig stafhouderschap toe.

Mijnheer de Voorzitter,

Het is een algemeen aanvaard gebruik en een traditie geworden U, die tevens onze gast en onze gastheer zijt, jaarlijks te danken omdat U zo welwillend deze Troonzaal ter beschikking stelt van onze Conferentie. Dit jaar moeten wij U zelfs dubbel dank zeggen omdat U ons niet alleen over deze prachtige Troonzaal liet beschikken maar ook voor de verdere werking van de Conferentie de poorten van dit paleis hebt opengesteld. Maar wij zijn er van overtuigd dat dit algemeen aanvaard gebruik en deze traditie U te kort doen.

Wij wensen U voornamelijk hulde te brengen, Mijnheer de Voorzitter, omdat U, overtuigd dat een goede verhouding tussen magistratuur en balie in het belang is van de zekere en onmisbare waardigheid van de rechtsbedeling, in deze rechtbank een zo gunstig geestelijk klimaat hebt weten te scheppen waarin de balie haar taak mag vervullen; wij appreciëren ten volle de angstvallige bekommernis waarmee U in deze rechtbank waakt over de eerbiediging van de heilige rechten der verdediging; wij stellen de hoffelijkheid en de tact waarmee wij in dit paleis bejegend worden zeer op prijs. Wij zijn U daar hoogst erkentelijk voor en gelukkig het U te kunnen betuigen.

Zoals wij U zeer hartelijk welkom hebben gewenst, Mijnheer de Voorzitter, heten wij ook welkom al de magistraten van de zetel, die onze uitnodiging hebben willen beantwoorden.

Mijnheer de Procureur des Konings,

Uw vererende aanwezigheid op deze plechtige openingszitting te mogen begroeten is voor mij een werkelijk genoegen.

U zijt de magistraat « op wie de zware taak rust te waken op de toepassing van de wet en de handhaving van de wettelijke orde. »

Samen met de leden van Uw parket, die wij in Uw persoon eveneens welkom heten, zijt U onze natuurlijke tegenstrevers.

Dat uit die dagelijkse strijd nochtans een wederkerige waardering en hoogschatting gegroeid is bewijst niet alleen dat U een eminent magistraat zijt maar dat U tevens een groot mens zijt. Steeds hebt U Uw levendige bekommernis betuigd voor de verdere uitbouw van de Vlaamse culturele waarden, waarvoor ook onze Conferentie op de bres wil staan. Weest er van overtuigd, Mijnheer de Procureur des Konings, dat Uw morele steun voor de Conferentie de sterkste stimulans is om haar werking door te zetten.

Ik wil hier nog speciaal begroeten diegenen, die door het bijwonen van deze vergadering haar des te meer luister bijzetten: Mr. J.L. Smets, de Heer Arrondissementscommissaris, de heer plaatscommandant, de heren Volksvertegenwoordigers en Senatoren.

Tevens verheug ik mij in de aanwezigheid van de Heer Voorzitter van het Verbond der Belgische Advocaten, van de Heer Stafhouder der balie te Leuven, van de Heren Stafhouders Victor en Boelens, van de vertegenwoordigers van zovele zusterconferenties, van

het « Rechtskundig Weekblad » en het « Journal des Tribunaux ».

In de persoon van de Heer Hoofdgriffier en van de Heer Secretaris van het Parket begroeten wij al het personeel van Griffie en Parket.

Ook dank ik voor hun aanwezigheid allen, die aan de tot hen gerichte uitnodiging tot het bijwonen van deze plechtige openingszitting gevolg hebben gegeven.

Mijn Waarde Confraters,

Een geweldige technische ontwikkeling, een enorme bevolkingstoename, nieuwe ideologieën, nieuwe wetenschappen en nieuwe opvattingen omtrent sociale rechtvaardigheid en zekerheid, hebben de laatste jaren geleid tot een maatschappij van geheel andere structuur, waarin wij genoopt worden ons te bezinnen over de taak van de advocatuur. Wij wensen dat deze bezinning over de taak van de advocatuur dit jaar haar stempel op de verdere werking van de Conferentie zal prenten in de geest, die door U, Mr. Victor, enkele jaren geleden zo schitterend werd weergegeven bij het einde van Uw rede over de « Advocaat in deze tijd » : « De bezinningen over de taak der advocatuur in de periode die wij beleven, is een van de meest gewichtige aangelegenheden die voortdurend het onderwerp zal uitmaken van onze besprekingen en gedachtenwisselingen in de Vlaamse Conferentie en het is het edel doel van onze vereniging tussen oudere en jongere confraters die vraagstukken te onderzoeken en te bespreken in vriendschappelijke hartelijkheid, met deze zekerheid voor ogen dat, wanneer ook in de tegenwoordige tijd alles moge wankelen, het eeuwenoude beginsel der geestelijke vrijheid en der objectiviteit alsook het ideaal van het humanisme op alle gebied steeds voor de leden van de balie het opperste leidlicht zullen blijven en dat ook, wanneer zovele instellingen en groeperingen thans beheerst worden door politieke passie en door blind geloof in ideologische wachtwoorden, in de schoot van de balie de geest der vrijheid, der objectiviteit en der humanistische levensbeschouwing een laatste schuilplaats zal vinden ». Mijn waarde confraters, met Uw aller steun en medewerking hoopt de Conferentie dit jaar in haar opzet te mogen slagen.

Geachte vergadering,

Twee jaar geleden, bijna dag op dag, kwam het Hongaarse Volk in opstand tegen de Sovjet-Russische onderdrukkers. Deze afschuwelijke onderdrukking van de vrijheidsofstand in Hongarije door de Russische interventiemacht kreeg haar dramatisch sluitstuk in de gerechtelijke moord op Imre Nagy en Pal Maleter. De Hongaarse procureur-generaal die zijn eis: de doodstraf voor Maleter en Nagy vanzelfsprekend in het geheime schertsproces ingewilligd zag, heeft nog de euvele moed gehad zijn sinister bedrijf toe te lichten

in een persconferentie. Het geheime proces en de moord op zijn landgenoten durfde deze lugubere figuur te verdedigen met de opmerking dat « voldongen feiten een kalmerende uitwerking hebben op het volk ».

De openbare aanklager is niet alleen een luguber individu, hij is ook mateloos dom. De geschiedenis staat er borg voor dat voldongen feiten allerminst een kalmerende uitwerking hebben. Misschien in de eerste ogenblikken na de schok, maar de mededeling van een voldongen feit, zeker van een feit als in Budapest werd medegedeeld, werkt veelal als een vonk in de lont. Die lont kan lang zijn en langdurig smeulen, maar uiteindelijk bereikt het vuur van de ontvlamde lont het kruit der gerechtigheid, dat zich eens zal laten gelden.

Dit is een van de meest flagrante voorbeelden van de ontelbare schendingen van het recht achter het IJzeren Gordijn. Op haar in 1952 in West-Berlijn gehouden Congres besloot de Internationale Juristencommissie, tot oprichting van een permanente Commissie met zetel in Den Haag, die bewijzen zou verzamelen van de rechtsschendingen in de communistische landen.

Jarenlang bent U, Mr. Van Dal, van de Internationale Juristencommissie de onverdroten secretaris-generaal geweest, die een groot gedeelte van zijn enorme activiteit heeft opgeofferd aan het verdedigen van de eerbied voor de rechten van de mens. Op dit ogenblik bent U haar gezaghebbende ondervoorzitter en hopelijk mag het ons eens gegeven zijn U te begroeten als haar Voorzitter.

De Belgisch-Nederlands-Luxemburgse studiec commissie tot eenmaking van het recht, heeft een voorontwerp voor een verdrag over de instelling van het Statuut van een « Benelux-Gerechtshof » het licht doen zien. Dit Hof zou komen te zetelen in Mechelen, waar in de Bourgondische tijd de « Grote Raad der Nederlanden » heeft gezeteld.

Dit rechtscollege, bevoegd in het gehele gebied van de Bourgondische Hertogen, heeft echter de eenheid der Nederlanden niet bevorderd, en het verzet van Holland en Zeeland tegen dit college heeft veel bijgedragen tot de breuk tussen Noord en Zuid.

In het feit dat wij U, eminent Jurist en voortreffelijk mens, heden in de troonzaal van dit gerechtshof, het voormalig paleis van Margaretha van Oostenrijk, het woord verlenen om op deze plechtige openingszitting van de Conferentie der Jonge Balie de feestrede uit te spreken, gelieve U niet alleen een blijk van diepe erkentelijkheid te zien voor Uw jarenlange strijd als vrij en onafhankelijk advocaat tegen de nederlagen van het recht, maar tevens een hernieuwde toenaadering om, in het raam der beslist aangevatte samenwerking, ook ons recht te laten deelhebben aan een rechtstreekse verstandhouding tussen Noord en Zuid.

Meester Van Dal, mag ik U verzoeken het woord te willen nemen.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 12 september 1958.

Voorzitter : M. Vandermersch.

Raadsheer-Verslaggever : M. de Bersaques.

Advocaat-Generaal : M. Dumon.

Medeëigendom. — Daden van niet enkel behoud en van niet voorlopig beheer. — Machtiging door de Vrederechter.

Eén van de onverdeelde eigenaars kan door de Vrederechter worden gemachtigd om, in geval van weigering van de anderen, aan een huurder de weigering van een eenvoudige hernieuwing van de huurovereenkomst, in naam van al de onverdeelde eigenaars te betekenen.

Anvers-Palace en Eden t/ Van Brée & Poppe.

Het Hof,

Gehoord het door Raadsheer De Bersaques gedane verslag en op de conclusie van dhr Dumon, Advocaat-generaal;

Gelet op het bestreden vonnis gewezen door de vrederechter van het tweede kanton te Antwerpen op 4 juli 1957;

Overwegende dat de zaken ingeschreven sub n° 2349 en 2353 verknocht zijn en dus dienen samengevoegd;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 1, in het bijzonder 1, alinea 6 van de wet van 8 juli 1924 betreffende het mede-eigendom, het artikel 577 bis uitmakend van het burgerlijk wetboek, 1108, 1142 en 1144 B.W., 7 en 97 van de Grondwet, doordat het bestreden vonnis eiseressen en de genaamde Leonard heeft veroordeeld « om hun medewerking in rechte te verlenen met het oog op het afwijkend antwoord te geven aan de huurders, N. V. Pathé », en gezien de hoogdringendheid, verweerster gemachtigd heeft » om, bij toepassing van artikel 14, van de wet van 30 april 1951 op de handelshuurovereenkomst, namens de verschillende mede-eigenaars van het eigendom gelegen te Antwerpen, de Keyzerlei 28-30, aan de huurder, N. V. Pathé, andere voorwaarden te betekenen, en namelijk, een huurprijs van tien ten honderd van de netto-opbrengst van de kaartenverkoop, met minimum van een miljoen achthonderduizend frank vermeerderd met de grondbelasting » om de redenen dat, volgens de wet van 30 april 1951, bij gebreke aan akkoord der partijen de voorwaarden der nieuwe contractuele betrekkingen tussen hen dwingend zouden worden bepaald door tussenkomen van de vrederechter,

dat dit slechts mogelijk zou zijn indien het geschil voor die magistraat wordt gebracht ingevolge de betekening aan de huurder van die afwijkende voorwaarden, dat het dienvolgens noodzakelijk is dat een afwijkend antwoord aan de huurders worde gegeven en tenslotte dat de inhoud dezer afwijkende voorwaarden geen rechten zou schenden en geen afbreuk zou doen aan de wettelijke opdracht van de vrederechter, dan wanneer,

eerste onderdeel : een van de mede-eigenaars van een onverdeeld gebouw de anderen slechts kan dwingen deel te nemen aan de daden van beheer waarvan de rechter de noodzakelijkheid heeft erkend, dat de betekening, aan de huurder die de hernieuwing vraagt van een handelsovereenkomst, van afwijkende huur-

voorwaarden van die welke hij voorstelt, niet op zich zelf een daad van beheer uitmaakt, dat in onderhavig geval het bestreden vonnis niet vaststelt dat de door verweerster aan de hernieuwing van de huurpacht van de maatschappij Pathé gestelde voorwaarden noodzakelijk zouden zijn voor het goed beheer van het gebouw waarvan partijen mede-eigenaars zijn, dat hij dienvolgens eiseressen niet kon veroordelen om hun medewerking in rechte te verlenen met het oog op het aan de huurder N. V. Pathé te geven afwijkend antwoord en dat in ieder geval, die veroordeling niet wettelijk gemotiveerd is (schending, in het bijzonder, van artikel 1, alinea 6 der wet van 8 juli 1924 op de mede-eigendom, dat artikel 577 bis vormt van het B. W., en van artikel 97 van de Grondwet);

tweede onderdeel : geen enkele wetsbepaling aan de rechter toelaat een mede-eigenaar te machtigen om het even welke daad te stellen met betrekking tot een onverdeeld goed, in naam van de mede-eigenaar of de mede-eigenaars die zouden weigeren aan die daad mede te werken, dat zelfs de hoogdringendheid hem niet toelaat zulke beslissing te nemen, maar dat het alleen past, dat hij de mede-eigenaar die zulks weigert veroordeelt om mede te werken aan de daden van beheer die noodzakelijk zijn, op straffe van schadevergoeding, indien die mede-eigenaar de aldus uitgesproken veroordeling niet uitvoert, derwijze dat het bestreden vonnis, door te beslissen zoals het heeft gedaan, de wetsbepalingen heeft geschonden die de rechten en verplichtingen der mede-eigenaars tegenover elkaar bepalen, het beginsel der wilsautonomie in zake contracten, de regels die het gebrek aan uitvoering van een verbintenis iets te doen beheersen en zijn dispositief niet wettelijk gemotiveerd heeft (schending van artikel 1 der wet van 8 juli 1924 nopens de mede-eigendom dat artikel 577 bis van het B.W. vormt, der artikelen 1108, 1142 en 1144 van het B.W. en der artikelen 7 en 97 van de Grondwet);

Over het eerste onderdeel :

Overwegende dat, wanneer onverdeelde eigenaars het eens zijn om een handelshuurovereenkomst als bedoeld in de bijzondere afdeling van het B.W. betreffende gezegde overeenkomsten te hernieuwen, doch niet akkoord gaan omtrent de hernieuwingsvoorwaarden ervan, en wanneer zij derhalve, bij toepassing van artikel 14 van die afdeling verplicht zijn hun niet-instemming met de door de huurder gedane voorstellen te betekenen, de rechter bij wie een op artikel 577 bis, paragraaf 6, gesteunde vordering aanhangig wordt gemaakt door een van die onverdeelde eigenaars (die de mening is toegedaan dat de door de huurder voorgestelde voorwaarden niet aannemelijk zijn), niet wettelijk oordelen en beslissen kan of de hernieuwing van de huurovereenkomst mits deze door de onverdeelde eigenaars overwogen voorwaarden al dan niet een « daad van noodzakelijk beheer » uitmaakt;

Overwegende inderdaad dat de vrederechter, uitspraak doende over de rechtspleging omschreven in de artikelen 14, 18 en 19 van de gezegde afdeling alleen bevoegd is om de voorwaarden van de huurvernieuwing vast te stellen, zo de verhuurder en de huurder niet akkoord gaan;

Dat, waar bij hem een op artikel 577 bis, paragraaf 6, van het B.W. gesteunde vordering aanhangig gemaakt is, de rechter, zoals hij trouwens in de onderhavige zaak deed, enkel de uit voormelde afdeling van het B.W. voortvloeiende noodzakelijkheid vast-

stellen kan de rechtspleging, omschreven in voormelde artikelen 14, 18 en 19, in acht te nemen en in te stellen;

Over het tweede onderdeel :

Overwegende dat aanlegsters staande houden, dat, zo de rechter ze mocht veroordelen om aan de weigering van eenvoudige hernieuwing van de huurovereenkomst deel te nemen, hij niettemin verweerder niet mocht machtigen om die weigering in hun naam aan de huurster te betekenen, vermits, luidens artikel 1142 van het burgerlijk wetboek, in geval van niet uitvoering, dergelijke verbintenis om iets te doen slechts tot betaling van schadevergoeding aanleiding kon geven;

Overwegende dat de schuldeiser de uitvoering in natura van een verbintenis om iets te doen kan bekomen, behalve wanneer die uitvoering niet meer mogelijk is of indien zij de persoonlijke daad van de schuldenaar vereist;

dat volgens de vaststellingen van de rechter over de grond geen van die beide omstandigheden ten deze voorhanden zijn, vermits de weigering om de eenvoudige hernieuwing van de huurovereenkomst te aanvaarden nog binnen de wettelijke termijnen kon worden betekend, en die betekening zoals zij door de rechter bevolen werd, de persoonlijke daad van aanlegsters niet vergde;

Dat geen enkel der onderdelen van het middel derhalve gegrond is;

Nopens de vraag tot tussenkomst :

Overwegende dat gelet op de verwerping van de voorziening die vraag zonder voorwerp is;

Om deze redenen :

Voegt samen de zaken ingeschreven sub n^{rs} 2349 en 2353;

Verwerpt de voorziening;

Verklaart de vordering tot tussenkomst zonder voorwerp;

Veroordeelt aanlegsters tot de kosten.

HOF VAN CASSATIE

1e kamer. — 22 maart 1957.

Voorzitter : M. de Clippele.

Raadsheer-Verslaggever : M. de Bersaques.

Procureur-generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Advocaten : Mrs. Struye en Simont.

Aanneming van werk. — Toepasselijkheid van artikel 1793 B.W.

Volgens artikel 1793 B.W. kan een aannemer, die zich verplicht heeft een gebouw tegen een vaste prijs, volgens een met de eigenaar van de grond vastgesteld en overeengekomen plan te bouwen, geen vermeerdering van de prijs vorderen onder voorwendsel van op het plan aangebrachte veranderingen of bijvoegingen, tenzij die veranderingen of bijvoegingen schriftelijk zijn ingewilligd en de prijs daarvan met de eigenaar is overeengekomen.

Het bestreden arrest stelt vast, dat zulke schriftelijke inwilliging betreffende de litigieuze bijwerken te dezer niet voorhanden is; niettemin veroordeelt het de aanbestedsters (eiseressen in cassatie) tot betaling van de prijs dezer bijwerken op grond van hun toestemming tot het verrichten dezer werken, toestemming die het hieruit afleidt, dat de door de aanbestedsters met het toezicht der werken belaste ingenieur geen bezwaar heeft gemaakt tegen de uitvoering daarvan en dat « het werkelijk ver-

slag, waarin de bijbestellingen opgenomen en als noodzakelijk waren voorgesteld, geïntimeerden — eiseressen in cassatie — ter kennis werd gebracht zonder tot enige opmerkingen of voorbehoud aanleiding te geven.

Uit de aldus door het arrest aangehaalde omstandigheden blijkt, noch dat partijen in de overeenkomst zouden afgeweken zijn van artikel 1793 B.W., hetwelk schriftelijke toestemming vereist, noch dat de aanbestedsters na uitvoering van de litigieuze werken, de verbintenis zouden hebben aangegaan de prijs daarvan te betalen.

Het bestreden arrest heeft aldus artikel 1793 B.W. geschonden.

Gemeente Boechout en stad Lier

t/ Mr Dauwe q.q. (Comptoir de la vente de porphyre)

Gelet op het bestreden arrest gewezen de 21 januari 1956 door het Hof van beroep te Brussel;

Over het eerste middel afgeleid uit de schending van de artikelen 1793 van het Burgerlijk Wetboek en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest,

na vastgesteld te hebben dat, zoals eiseressen het in hun besluiten staande hielden, de kwestieuze aanneming van werken een aanneming tegen vaste prijs was, dat het bedrag ervan 281.150 frank groot was, dat een som van 44.800 frank door verweerders gevorderd werd wegens meerdere werken, en dat de bijbestellingen waarop deze som betrekking heeft « het schriftelijk akkoord van eiseressen niet ontmoet had »,

beslist heeft dat gezegde som van 44.800 frank door eiseressen aan verweerders verschuldigd was en eiseressen veroordeeld heeft hun deze som te betalen, met de gerechtelijke intresten en de twee derden der kosten,

om reden dat de bijbestellingen vóór 22 februari 1951 gekend waren door de ingenieur-ontwerper, die namens eiseressen gelast was met het toezicht en die, in een beklag over de wijze waarop de werken uitgevoerd waren, geen bezwaar opperde tegen deze bijbestellingen, dat het verslag, waarin deze bijbestellingen opgenomen en als noodzakelijk voorgesteld waren, eiseressen ter kennis werd gebracht zonder tot enige opmerkingen of voorbehoud aanleiding te geven en dat zij als aanvaard dienden aanzien,

dan wanneer de bouwmeester of de aannemer die er mede gelast werd werken uit te voeren tegen vaste prijs, volgens een met de eigenaar van de grond bepaald en overeengekomen plan, geen vermeerdering van de prijs kan vorderen onder voorwendsel van veranderingen of bijvoegingen die op het plan werden aangebracht, tenzij indien die veranderingen schriftelijk werden ingewilligd en de prijs ervan met de eigenaar werd overeengekomen,

dan wanneer bij gebrek aan schriftelijk akkoord over de meerdere werken verweerders dus geen recht hadden op de som van 44.800 frank,

dan wanneer het bestreden arrest geenszins vastgesteld heeft dat de ingenieur die « met het toezicht van de werken gelast was » door eiseressen gemachtigd zou geweest zijn om in hun naam meerdere werken te bestellen of te aanvaarden,

dan wanneer het arrest niet eens vastgesteld heeft dat er een mondeling akkoord tussen eiseressen en de aannemer ooit zou afgesloten geweest zijn over de meerdere werken en de prijs ervan,

dan wanneer het arrest dus alleszins onvoldoende gemotiveerd is :

Overwegende dat door het bestreden arrest niet wordt betwist dat, zoals aanlegsters het in conclusies

staande hielden, de tussen partijen gesloten overeenkomst tot voorwerp had het oprichten van een gebouw tegen vaste prijs in de zin van die termijn in artikel 1793 van het Burgerlijk Wetboek;

Overwegende dat volgens die wetsbepaling de aanemer die zich, tegen vaste prijs, gelast heeft bouwwerken uit te voeren, volgens een met de eigenaar van de grond bepaald en overeengekomen plan, geen vermeerdering van de prijs kan vorderen onder voorwendsel van veranderingen of bijvoegingen op het plan aangebracht, tenzij die veranderingen of bijvoegingen schriftelijk werden ingewilligd en de prijs ervan met de eigenaar werd overeengekomen;

Overwegende dat het bestreden arrest vaststelt dat zulke schriftelijke inwilliging, betreffende de litigieuze bijwerken, bedragende 44.800 frank, te dezen niet voorhanden is; dat het niettemin aanlegsters tot betaling van gemeld bedrag veroordeelt (v.g.) op grond van de toestemming van aanlegsters tot die werken, toestemming die het afleidt hieruit dat de ingenieur, die door aanlegsters met het toezicht der werken belast was, geen bezwaar heeft geopperd tegen de uitvoering ervan dat «het werkelijk verslag waarin de bijbestellingen opgenomen en als noodzakelijk voorgesteld waren geïntimeerden — hier aanlegsters — ter kennis werd gebracht zonder tot enige opmerkingen of voorbehoud aanleiding te geven»;

Overwegende dat uit de aldus door het arrest aangehaalde omstandigheden blijkt noch dat de partijen in de overeenkomst zouden afgeweken zijn van artikel 1793 van het Burgerlijk Wetboek, hetwelk schriftelijk toestemming vereist, noch dat aanlegsters, na uitvoering der litigieuze werken, de verbintenissen zouden hebben aangegaan de prijs ervan te betalen;

dat de bestreden beslissing de wetsbepalingen in het middel aangeduid dus geschonden heeft;

En overwegende dat het tweede middel, ware het zelfs gegrond, tot geen uitgebreider verbreking kan leiden;

Wat betreft de kosten :

Overwegende dat aanlegsters de hoofdelijke veroordeling van verweerders tot de kosten vorderen;

Overwegende dat die hoofdelijkheid door geen wetsbepaling is voorzien;

Om deze redenen :

Verbreekt het bestreden arrest in zover het aanlegsters veroordeelt wegens bijwerken en het over de kosten uitspraak doet;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt ieder der verweerders tot de helft van de kosten;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van beroep te Gent.

RAAD VAN STATE

4e kamer. — 27 mei 1958.

Voorzitter : M. Vranckx.

Raadsheren : MM. Mast en Buch,

Substituut Auditeur-generaal : M. Haesaert.

Advocaten : Mrs. Willems en Wolff.

Vergoedingspensioenen. — Vraag tot herziening. — Nieuwe gegevens.

Krachtens artikel 40 van de geordende wetten op de vergoedingspensioenen kunnen alle beslissingen worden herzien wanneer de eerste beslissing op een vergissing berust of wanneer nieuwe gegevens aangevoerd worden en de herziening rechtvaardigen.

Als «nieuwe gegevens» dienen beschouwd te worden alle feiten of omstandigheden die niet gekend waren wanneer de eerste beslissing genomen werd.

Van Wijmelbeke t/ Minister van Financiën.

Overwegende dat het beroep strekt tot vernietiging van de beslissing d.d. 3 oktober 1955 waarbij de commissie van beroep voor vergoedingspensioenen de vraag om herziening van verzoeker niet ontvankelijk verklaart; dat de bestreden beslissing aan verzoeker werd betekend op 22 oktober 1955;

Overwegende dat op 27 november 1940 verzoeker een aanvraag om pensioen deed wegens een kwetsuur aan de linker knie, die hij beweerde in militaire dienst opgelopen te hebben; dat die aanvraag door de administratieve commissie in eerste aanleg van de dienst voor invaliditeitspensioenen op 12 mei 1943 werd afgewezen om reden dat «verzoeker onregelmatig van zijn eenheid afwezig was»; dat, na getuigen verhoord te hebben, de commissie van beroep voor vergoedingspensioenen op 1 april 1947 die beslissing bevestigde, steunend onder meer op de considerans dat «volgens de schriftelijke verklaringen van belanghebbende zelf, hij met twee andere manschappen uit St-Niklaas per trein naar Gent vertrokken is en dan daar naar Brugge; ...dat Van Wijmelbeke met zijn makkers slechts inlichtingen heeft genomen bij de burgers te St-Niklaas, aangaande de ligging zijner eenheid, dat hij geen inlichtingen heeft genomen bij de plaatselijke rijkswacht of andere militaire overheden; dat belanghebbende ongeveer 7 dagen, hetzij van 18 mei tot 25 of 26 mei, afwezig was van alle militaire inrichting; dat uit de voorgelegde documenten blijkt dat Van Wijmelbeke niet alles heeft gepoogd wat zijn militaire plicht in dergelijke omstandigheden oplegt om zijn eenheid te vervoegen of om zich bij een andere formatie van het Belgisch leger aan te sluiten; dat op het ogenblik dat hij gekwetst werd op de baan Gent-Brugge op 20 mei 1940, belanghebbende onregelmatig van zijn eenheid afwezig was en dat hij bijgevolg op dit ogenblik niet in bevolen dienst was; dat er dienvolgens geen oorzakelijk verband bestaat tussen de dienst in oorlogstijd en de opgelopen kwetsuur»; dat verzoeker op 29 maart 1955 een aanvraag om herziening van deze beslissingen deed en tot staving ervan twee getuigschriften overlegde van Pauwels en van Van Audenhoven, die verklaarden dat verzoeker op 20 mei 1940, op bevel van een officier, plaats nam op een militaire camion die gebombardeerd werd en verzoeker door deze oorlogshandeling werd gekwetst; dat daarop de bestreden beslissing werd genomen die steunt op de considerans dat «belanghebbende geen nieuwe elementen tot staving van zijn aanvraag tot herziening ingebracht heeft en derhalve die aanvraag niet ontvankelijk is»;

Overwegende dat verzoeker doet gelden dat de

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

aanvraag om herziening ontvankelijk was, dat de ingebrachte attesten de omstandigheden preciseren, waarin hij plaats genomen had op een militaire camion onder bevel van een officier;

Overwegende dat krachtens artikel 40 van de geordende wetten op de vergoedingspensioenen, alle beslissingen kunnen worden herzien wanneer bevonden wordt dat de eerste beslissing op een vergissing berust of wanneer nieuwe gegevens aangevoerd worden en de herziening rechtvaardigen; dat de bewoording «nieuwe gegevens» wijst zowel op een feit dat niet gekend was door de commissie die de beslissing heeft genomen, als op het overleggen van bewijsmiddelen die de belanghebbende niet heeft doen gelden voordat de beslissing werd genomen;

Overwegende dat de beslissing d.d. 1 april 1947 steunde op de overweging dat verzoeker, op het ogenblik van de ingeroepen oorlogshandeling, niet in bevolen dienst was; dat de door verzoeker tot staving van zijn aanvraag om herziening overgelegde attesten tot doel hebben te bewijzen dat hij zich op dat ogenblik onder het bevel van een officier van het leger bevond; dat deze omstandigheid een nieuw element is in de zin van bovenvermeld artikel 40; dat, waar zij de aanvraag om herziening niet ontvankelijk verklaart om reden dat verzoeker geen nieuw element heeft ingebracht, de bestreden beslissing een verkeerde toepassing van artikel 40 van de geordende wetten op de vergoedingspensioenen heeft gedaan,

Besluit :

Artikel 1.

De beslissing d.d. 3 oktober 1955 van de commissie van beroep voor vergoedingspensioenen is vernietigd.

Artikel 2.

Dit arrest zal in de registers van bovenvermelde commissie worden overgeschreven en melding ervan zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing.

Artikel 3.

De zaak wordt verwezen naar de andere samengestelde commissie.

Artikel 4.

De kosten, ten bedrage van zevenhonderdvijftig fr., komen ten laste van de Staat.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

1e kamer. — 16 april 1958.

Voorzitter : M. Hallemans.

Raadsheren : M.M. Van Hal en Amy.

Advocaat-generaal : M. Van den Eynden de Rivieren

Advocaten : Mrs. Jacquemin-Tulkens en Dusoso.

Huwelijk. — Het krachtens artikel 214j B.W. door de Voorzitter der Rechtbank verleende bevelschrift kan de rechten van de schuldeisers niet krenken. — Nietigheid van aanbod van betaling.

De door de Voorzitter der Rechtbank krachtens artikel 214 j B.W. bevolen maatregelen hebben een voorlopig karakter; het verleende bevelschrift kan de rechten van de schuldeisers niet krenken.

Het alleen aan de beslaglegger op een onroerend goed gedane aanbod van betaling, is nietig daar krachtens artikel 33 van de wet van 15 augustus 1854 het beslag gemeen geworden is aan alle ingeschreven schuldeisers.

Lesauvier t/ Robbens, Hofman en Cock.

Gelet op het vonnis gewezen dd. 31 mei 1957 door de rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen en betekend aan pleitbezorger op 20 juni 1957;

Gelet op het beroep aangetekend bij akte d.d. 27 juni 1957;

Overwegende dat geïntimeerde, Hofman Jan, alhoewel regelmatig gedagvaard, geen pleitbezorger heeft aangesteld;

Overwegende dat het beroep ingesteld werd binnen de termijn van acht dagen voorzien bij artikel 70 der wet van 15 augustus 1854, gewijzigd bij Koninklijk Besluit van 30 maart 1936; dat het dienvolgens ontvankelijk is;

Overwegende dat de vordering door appellante ingeleid er toe sterkt te horen zeggen dat het huis gelegen te Deurne-Noord, Jos Verbovenlei nr 75 en afhangende van haar huwelijksgemeenschap, zal onttrokken worden aan het beslag gelegd ten verzoeken van geïntimeerde Robbens en dat de verkoop van het onroerend goed zal geschorst worden totdat op de eis tot onttrekking zal beslist zijn;

Overwegende dat het betwist beslag, lastens geïntimeerde Hofman, echtgenoot van appellante, gelegd reeds geldig werd verklaard bij vonnis uitgesproken door de rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen d.d. 9 maart 1956 in aanwezigheid van appellante, tussenkomende partij; dat dit vonnis bevestigd werd, wat de geldigheid van het beslag betreft, bij arrest van het Hof van Beroep d.d. 5 december 1956;

Overwegende dat de eis onontvankelijk door de eerste rechter werd verklaard;

Overwegende dat appellante doet gelden dat zij op 6 november 1940, krachtens artikel 214 j van het Burgerlijk Wetboek een bevelschrift van de Voorzitter der rechtbank te Antwerpen verkreeg, waarbij aan Hofman verbod werd opgelegd het huis gelegen te Deurne te verkopen, te vervreemden of met hypotheek te belasten; dat haar echtgenoot nochtans menigmaal zou getracht hebben, langs omwegen, het onroerend goed te gelde te maken, namelijk met zich solidair borg te stellen voor de schulden door zijn minnares aangegaan; dat zulks het geval zou zijn in huidig geding, de echtgenoot van appellante zich hoofdelijk borg hebbende erkend voor een schuld van zijn minnares tegenover Robbens, de eerste geïntimeerde; dat appellante voorhoudt dat ten gevolge van het voorzitterlijk bevel van 6 november 1940 Hofman het beschikkingsrecht verloren heeft over de gemeenschapsgoederen; dat dit bevelschrift een wettelijke onbekwaamheid geschapen heeft in zijn hoofde, tegenstelbaar aan derden door de overschrijving ter griffie der Rechtbank gedaan, zodat het beslag gelegd lastens de zogezegde onbekwame en op een beweerd onvervreemdbaar goed nietig zou zijn;

Overwegende dat de eerste rechter terecht doet opmerken dat door het vonnis d.d. 9 maart 1956 en door het in kracht van gewijsde gegane arrest d.d. 5 december 1956 definitief beslist werd dat de procedure van onroerend beslag geldig is en dat door het ambt van notaris Istas zal overgegaan worden tot de verkoop van het beslagen onroerend goed;

Overwegende dat krachtens artikel 66 der wet van 15 augustus 1854 appellante slechts in het geding tot geldigheidsverklaring van het beslag de beweerde nietigheid ervan mocht inroepen, wegens oorzaken die bestonden vóór het beslag of vóór het vonnis van geldigheidsverklaring;

Overwegende overigens dat de maatregelen bevolen door de Voorzitter der Rechtbank overeenkomstig artikel 214 j van het Burgerlijk Wetboek een voorlopig karakter hebben; dat de rechtsleer doorgaans

aanneemt dat het verleend bevelschrift de rechten van de schuldeisers niet kan krenken (Kluyskens T.VII nr 404 — De Page, bijvoegsel Boek I nr 708 ter — Hayoit de Termicourt : Mercuriale 1938 P.P. blz. 27); dat het vaststaat dat het ingeroepen bevelschrift niet voor gevolg heeft gehad het recht tot beslaglegging op het gemeenschappelijk goed aan Robbens te ontnemen;

Overwegende dat ook dient onderlijnd dat appellante zich bij het vonnis van 9 maart 1956 neergelegd heeft wanneer zij aan de bevoegde vrederechter een tweede verkoopdag heeft aangevraagd tot opdrijving van de prijs;

Overwegende dat appellante zich vergist wanneer zij beweert dat het onroerend goed beslag opgehouden heeft uitwerksel te hebben bij gebrek aan hernieuwing van de overschrijving ter hypotheekkantoor daar de vernieuwing der inbeslagname tijdig op 21 februari 1957 werd gedaan;

Overwegende dat appellante, in bijkomende orde, vraagt dat het aanbod tot betaling dat zij in eerste aanleg gevormd heeft, geldig zou verklaard worden;

Overwegende dat de eerste rechter terecht beslist heeft dat dit aanbod niet zuiver en eenvoudig is, noch met gerede gelden gedaan, noch de opeisbare som met intresten en kosten geheel omvat; dat anderzijds het aanbod slechts gemaakt wordt tegenover de beslaglegger Robbens, terwijl het onroerend beslag, krachtens artikel 33 der wet van 15 augustus 1854, gemeen geworden is aan alle ingeschreven schuldeisers, zodat het aanbod nietig is;

Overwegende, wat de tegeneis betreft, dat de door appellante gevoerde rechtspleging de kenmerken vertoont van een roekeloos en tergend geding dat schadelijk is voor geïntimeerde Robbens, daar zij de verkoop van het inbeslaggenomen goed en de inning van de schuldvordering van de beslaglegger in de mate waarin hem gelden zullen toekomen, verhinderd en bemoeilijkt heeft; dat deze schade op 3.000 frank hoeft vastgesteld;

Overwegende dat appellante ten onrechte beweert dat de eerste rechter de tegeneis onontvankelijk had moeten verklaren, bij gebrek aan ontvankelijkheid van de hoofdeis; dat deze onontvankelijkheid de ontvankelijkheid van de tegeneis niet in de weg kan staan;

Om deze redenen :

Het Hof,

Rechtdoende op tegenspraak ten opzichte van Robbens en Cock, en bij verstek ten aanzien van Hofman, bij gebreke te verschijnen,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935, waarvan toepassing werd gedaan,

Alle andere of strijdige besluiten verwerpende,

Gehoord in openbare burgerlijke terechtzitting het eensluidend advies van de heer Advocaat-generaal van den Eynde de Rivieren,

Machtigt zo nodig appellante om in rechte te treden.

Ontvangt het beroep, maar verklaart het ongegrond.

Bevestigt dienvolgens het bestreden vonnis en verwijst appellante in de kosten van het beroep.

HOF VAN BEROEP TE GENT

5e kamer. — 18 februari 1957.

Voorzitter : M. Maraite.

Raadsheren : M.M. Verougstraete en Vanparys.

Advocaat-generaal : M. Stevigny.

Advocaten : Mrs. Vanderstegen en Verhelst.

Stuwage. — Contractuele verplichtingen van de stuwadoordoor als bewaarnemer.

Overeenkomst tussen afzender en stuwadoordoor, dat deze zou zorgen voor het lossen en laden van een aan gene toehorende partij cokes, en zulks aan de ter beschikking van de stuwadoordoor staande kaaien van de Gentse haven.

Onvermijdelijk moest een zekere tijd verlopen tussen het lossen en het laden, welke tijd voor een gedeelte van de cokes meer dan anderhalf jaar heeft bedragen; gedurende die tijd bevonden zich de cokes op kaaien, waarover de stuwadoordoor beschikte. De overeenkomst sloot in, dat de stuwadoordoor intussen moest zorgen voor de bewaring van de hem toevertrouwde cokes, zonder dat daartoe nog een bijzondere opdracht van de afzender vereist was.

De stuwadoordoor was dan ook krachtens de algemene rechtsregelen, verplicht tot teruggave van de in bewaring ontvangen cokes; bij tekortkoming aan die verplichting moet hij bewijzen, dat de zaak geheel of ten dele verdwenen is door toeval of overmacht (artikel 1929 B.W.).

P.V.B.A.A. en G. Nore t/ Tilmant.

Gezien de stukken en o.m. de uitgifte van het aan-gevochten vonnis d.d. 6 december 1955;

Overwegende dat het hoger beroep tijdig en regelmatig ingesteld werd;

Overwegende dat uit de overgelegde bescheiden, hoofdzakelijk de facturen en de tussen partijen gevoerde briefwisseling, blijkt dat partijen overeengekomen waren dat appellante het lossen en laden zou verzorgen van een aan geïntimeerde behorende partij cokes en zulks aan de ter beschikking van de stuwadoordoor staande kaaien van de hoven van Gent;

dat, waar onvermijdelijk een zekere tijd moest verlopen tussen het lossen en het laden, metterdaad voor een gedeelte van de cokes die duur meer dan 1½ jaar bedroeg en de waren zich intussen bevonden op kaaien, waarop geïntimeerde geen enkel recht als huurder of om het even welke andere titel ook kon laten gelden, wijl anderzijds appellante over het bezetten van die kaaien beschikte, die overeenkomst insloot dat de stuwadoordoor intussen zou zorgen voor de bewaring van de hem toevertrouwde koopwaar zonder dat daartoe nog een bijzondere opdracht van geïntimeerde vereist was;

Overwegende dat appellante dan ook, ingevolge de algemene rechtsregelen, gehouden was tot teruggave van de ontvangen zaak; dat het bij tekortkoming aan die verplichting, aan haar behoort te bewijzen dat de zaak geheel of ten dele verdwenen is door toeval of overmacht (artikel 1929-1932 B.W.); dat dergelijk bewijs door haar niet geleverd wordt, tenzij zoals hierna zal blijken voor een kleiner gedeelte;

Overwegende dat de uitvoering van de overeenkomst deze verantwoordelijkheid van appellante bevestigt, vermits zij vóór de vaststelling van het tekort de eigenaar van de koopwaar nooit verwittigde dat zij geen verantwoordelijkheid opnam voor de bewaring

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

van de koopwaar, (na die vaststelling wezenlijk slechts haar verantwoordelijkheid opnam voor de bewaring van de koopwaren), na die vaststelling wezenlijk slechts haar verantwoordelijkheid voor het tekort afwees ten aanzien van het verlies door langdurige opstapeling in open lucht (vgl. schrijven van appellante d.d. 16 maart 1955) en in het tijdsbestek tussen het lossen en het laden geregeld vergoeding eiste en ontving wegens «stockage des cokes au quai»;

Overwegende dat de uitlegging van appellante, als zou deze vergoeding slechts geëist geweest zijn «voor het bezetten van de kaai omdat het havenbestuur het verblijf van de cokes op kaai slechts toeliet tot einde 1953», door niets gestaafd wordt, zodat die vergoeding als een tegenprestatie voor de bewaring van de cokes door appellante voorkomt;

Overwegende dat de door de stuwadoor ingeroepen omstandigheid dat de bewaring veel hogere kosten moest meebrengen dan de geëiste vergoeding, ter zake niet dienend is;

dat inderdaad appellante best kan gemeend hebben dat de gewone havenbewaking gevoegd bij haar eigen oplettendheid volstond tot bewaring van de cokesstapel, zodat zij geen speciale maatregelen vereist achtte in dat verband;

dat zelfs haar schrijven d.d. 16 maart 1955 er op wijst dat zij die houding heeft aangenomen;

Overwegende dat het schrijven van de havenkapitein d.d. 5 juni 1955, waarin niet een wel bepaald feit bevestigd wordt doch uitsluitend de aard van de contractuele verhoudingen tussen partijen wordt gekenmerkt, niet kan in aanmerking genomen worden, vermits het tot de taak van de rechter behoort aan de hand van de bescheiden en bewezen feiten die verhoudingen te verklaren;

Overwegende dat appellante in haar rekeningen d.d. 30 juni en 7 juli 1953 betreffende het lossen van de cokes zelf het gewicht van de koopwaar aanduidt als 2.001,3 ton, zodat zij dit gewicht metterdaad blijkt nagegaan of althans aanvaard te hebben;

Overwegende dat vaststaat dat daarvan slechts 1.849,772 ton geladen werden, zodat een tekort van 151,528 ton bewezen is als ontstaan gedurende het tijdsbestek van de bewaring door appellante;

Overwegende evenwel dat appellante niet voor gans dit tekort aansprakelijk kan gesteld worden;

dat uit niets blijkt dat de cokes bijzonder droog waren bij het lossen noch dat zij bij het laden minder droog zouden geweest zijn;

dat de cokesstapel op de kaai kwam in juni en begin juli 1953 en in meerdere delen geladen werd tussen februari 1954 en februari 1955, intussen in open lucht bewaard werd en blootgesteld was aan allerlei ongunstige weersomstandigheden, welke ongetwijfeld erosie en gewichtsverlies teweegbrachten;

dat de cokes geladen werden in 32 afzonderlijke keren en dikwijls bij mindere hoeveelheden, zodat ook daardoor een onvermijdelijk verlies aan nuttig gewicht ontstond;

dat de wijze van bewaring bij zeer grote hoeveelheid en op kaai anderzijds meebrengt dat, buiten hierboven vermelde omstandigheden om, zekere wellicht mindere hoeveelheden cokes moesten teloorgaan en overigens uit het schrijven van geïntimeerde aan de stuwadoor d.d. 3 maart 1955 genoegzaam blijkt dat, naar zijn mening, de verdwijning door vervreemdingen van geringe omvang (de simples chapardages) niet tot aansprakelijkheid van appellante mag leiden;

dat, gelet op deze verdwijningswijzen, welke als overmacht in hoofde van appellante gekenmerkt zijn en bij ontstentenis van meer nauwkeurige gegevens,

het verlies waarvoor zij ingevolge bewaarneming aansprakelijk dient gesteld, billijkerwijs vastgesteld wordt op 130 ton;

Overwegende dat, waar de waarde van de koopwaar per ton 740 fr. bedraagt, de schade 96.200 fr. vertegenwoordigt;

Overwegende dat daarenboven als schade voorkomen de onkosten die geïntimeerde moest uitstaan voor het vervoer van de verdwenen hoeveelheid cokes van hun herkomstplaats tot Gent hetzij op 130 ton 13.130 fr.; dat inderdaad deze kosten nutteloos werden — en aldus tot schade uitgroeiden — ingevolge de tekortkoming van de bewaarneemster aan haar verplichtingen;

Om die redenen :

Het Hof,

wijzend op tegenspraak;

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935;

alle andere of strijdige besluiten als niet gegrond verwerpend;

Verklaart appellante ontvankelijk in het hoger beroep;

Bevestigt het aangevochten vonnis, mits deze wijziging dat de schadevergoeding herleid wordt van 127.438,75 fr. tot 96.200 fr. + 13.130 fr. = 109.330 fr.;

Verwijst appellante in $\frac{3}{4}$ van de kosten van de aanleg en geïntimeerde in het overige $\frac{1}{4}$ van die kosten.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE LEUVEN

8 januari 1958.

Voorzitter : M. Meulemans.

Rechters : M.M. Boeyé en Helleputte.

Advocaten : Mrs M. De Kock en G. Albessard.

Overeenkomst van verhuring van diensten : meester-gast : werkmans of bediende ? — Criterium : aard der prestaties. — Wijze van bezoldiging heeft geen invloed.

Artikel 8, 5° van de wet van 9 juli 1926 op de werk-rechtsraden heeft niet tot doel te bepalen wie werkmans of bediende is, maar enkel de bevoegde rechtsmacht aan te wijzen.

Voor het bepalen van de hoedanigheid van de werknemer is het al dan niet intellectueel karakter van zijn prestaties het enige criterium. De betaling van een forfaitaire maandwedde is op zichzelf niet van aard het bestaan van een bediendencontract te bewijzen.

Castille t/ Peuters.

Overwegende dat beroepers beweren dat de Vrede-rechter niet bevoegd was om van de eis kennis te nemen omdat de betwisting gerezen is tussen werkgevers — beroepers- en werknemer — de beroepene — diens gevolg van zijn beroepswerkzaamheden als een bediende moest aangezien worden ;

Overwegende dat beroepers beweren dat beroepene bij hen in hoedanigheid van meester-gast gewerkt heeft en als dusdanig — krachtens de wet van 9 juli 1926 op de bevoegdheid van de werk-rechtsraden — met een bediende moet gelijk gesteld worden ;

Overwegende dat beroepers art. 4, 5° van de wet van 9 juli 1926 inroepen om tot de onontvankelijkheid van de eis te besluiten ;

Overwegende nochtans dat de wet op de werkrechtshraden niet tot doel heeft te bepalen wie werkmán en wie bediende is, maar enkel de rechtsmacht aan te duiden die bevoegd is om zekere conflicten op te lossen (zie Velghe, *Eléments de droit industriel belge*, t. I nr 222, Van Goethem en Geysen, *Arbeidsrecht*, blz. 117);

Overwegende dat beroepers, om te bewijzen dat beroepene meester-gast was, zich steunen op de verklaring die voorkomt in het getuigschrift de dato 15 februari 1955 door Peuters Jules, eerste beroeper, opgesteld; dat ze nochtans vanzelfsprekend hun eigen verklaring niet mogen inroepen om de echtheid van hun beweringen te bewijzen;

Overwegende bovendien dat eerste beroeper zelf aan gerechtelijk inspecteur Weyns — bij gelegenheid van een onderzoek ingesteld op klacht van beroepers wegens valse eed — verklaard heeft op 19 juni 1956, dus na de uitspraak van het vonnis waartegen beroep, dat beroepene als « beenhouwersgast » in hun dienst was, dat hij « nimmer als meester-gast aangesteld werd »;

Overwegende weliswaar dat getuige Vandenrode Madeleine, bij het getuigenverhoor door de eerste rechter gehouden, beroepene betiteld heeft als « meester-gast »; dat er nochtans dient aangestipt dat deze getuige niet voldoende op de hoogte kon zijn daar zij in een ander dienstverband werkte als beroepene, vermits hij als beenhouwer tewerkgesteld was en zij als meid; dat bovendien het verhoor over het aantal gepresteerde diensturen en niet over de hoedanigheid van beroepene ging, zodat de kwalificering die door getuige aan beroepene bij deze gelegenheid gegeven werd, niet als doorslaggevend mag aangezien worden, des te minder daar ze door beroepers zelf tegengesproken wordt;

Overwegende dat beroepers verder beweren dat beroepene wel meester-gast was vermits hij de leiding van het personeel had; dat Peuters Louis — tweede beroeper — dit gezegde tegensprekt vermits hij aan gerechtelijk inspecteur Weyns op 19 juni 1955 verklaard heeft « dat de zorg over de gasten meer aan mijn broeder Jules is toevertrouwd »;

Overwegende trouwens dat om te beslissen of beroepene werkmán of bediende was het al dan niet intellectueel karakter van zijn prestatie het enig criterium is dat in aanmerking komt (Van Goethem en Geysen op cit. blz. 117); dat, ondanks de bewoordingen van art. 4, 5° van de wet van 9 juli 1926, het algemeen aanvaardt wordt dat de meester-gast slechts in het kader van de wet valt wanneer hij gewoonlijk een intellectueel werk uitvoert;

Overwegende dat beroepers in gebreke blijven te bewijzen dat beroepene regelmatig werkzaamheden met intellectueel karakter zou verricht hebben;

Overwegende eindelijk dat beroepers de wijze van betaling van beroepene — forfaitaire maandwedde — inroepen als bewijs van bediendencontract; dat dit alleenstaand element niet van aard is om tot het bestaan van een bediendencontract te mogen besluiten;

Overwegende zeer overvloedig dat beroepers niet ontkennen beroepene, ten aanzien van de sociale wetgeving, steeds als arbeider aangegeven hebben;

Aangezien dat de eerste Rechter derhalve bevoegd was om van de eis kennis te nemen;

Om deze redenen, de Rechtbank,

Zetelde in graad van beroep en beslissende op tegenspraak:

Verklaart het beroep ontvankelijk,

Zegt dat de eerste Rechter bevoegd was om van de eis kennis te nemen;

Verklaart het beroep ongegrond en wijst beroepers ervan af.

NOOT.

Artikel 4 van de wet van 9-7-1926 betreffende de Werkrechtshraden voorziet dat als bedienden moeten beschouwd worden, diegenen welke voor rekening van een werkgever intellectuele arbeid presteren. Vervolgens geeft dit artikel een reeks voorbeelden, waaronder sub 5° de meester-gasten.

Artikel 1 van de wet van 10-3-1900 op het arbeidscontract voorziet anderzijds dat de meester-gasten bij de werklieden dienen gerangschikt te worden.

Op welke wijze dient dit conflict opgelost?

Het Hof van Cassatie, in zijn arrest van 28 mei 1931 (Pas. 1931 I 173), oordeelde dat artikel 4 van de wet van 9 juli 1926 een vermoeden juris et de jure schiep dat de personen, opgesomd onder de voorbeelden, bedienden waren. Deze stelling bracht mee dat het niet meer toegelaten werd te bewijzen dat in specie de persoon in kwestie hoofdzakelijk handarbeid verrichtte en dat hij derhalve niet als bediende kon beschouwd worden.

Een deel der latere rechtspraak ten gronde sloot zich bij de stelling van het Hof van Cassatie aan (zie W.R. Antwerpen 28-12-1932, R.W. 1932-33 kol. 546, W.R. Beroep Luik 24-12-1932, Jur. Liège 1934 blz. 95, Beroep Luik 11-7-1934 Jur. Liège 1935 blz. 24, Beroep Brussel 23-3-1935 J.T. 1935 kol. 408 - id. 13-11-1935 Rev. Dr. Soc. 1936 kl 17, Hand. Antwerpen 24-12-1937, R.W. 1937-38 kol. 1454, W.R. Beroep Bergen 21-1-1939, Rev. D. Soc. 1939 blz. 133, Hand Brussel 31-1-1944 Jur. Brux. 1945 blz. 10, W.R. Verviers 27-11-1953 Rev. Dr. Soc. 1956 blz. 138).

Deze rechtspraak beschouwt aldus de meester-gast zonder verder onderzoek naar de aard van zijn prestaties, automatisch als bediende.

Deze stelling werd echter aan een grondige kritiek onderworpen door een bijna unanieme rechtsleer en werd afgewezen door een groot aantal gerechtelijke beslissingen.

Deze opinies vertrekken van het standpunt dat de wet op de werkrechtshraden uitsluitend tot doel heeft de werkrechtshraden te richten en hun bevoegdheid en rechtspleging te regelen. Ze was niet bestemd om op onwederroepelijke wijze de burgerrechtelijke hoedanigheid van de werknemer vast te stellen: aan het statuut der werklieden en bedienden zoals het vastgesteld werd door de wetten van 10-3-1900 en 7-8-1922 betreffende het arbeids- en bediendencontract werd niets gewijzigd. Men dient dus te onderzoeken of de werknemer hoofdzakelijk handarbeid of intellectuele arbeid presteerde. Men kan aanvaarden dat artikel 4 van de wet van 8-7-1926 hoogstens een vermoeden juris tantum schept (zie Velghe: *Eléments de droit industriel belge*, 1ste uitg. 1927 - D.I nr 53 - Bijvoegsel 1933-37 nr 53 - Id. « Les lois belges d'assurances et de prévoyance sociale » 1933 nr 298 - Van Goethem en Geysen: *Arbeidsrechts*: blz. 47 en 117 - Geysen « Les contrats des travailleurs », 1948 - nr 268 tot 269. Id. *Les Nouvelles, Droit social* I nr 145 en v. - Thoumsin: *le Contrat chefs d'atelier, chefs ouvriers, contremaîtres est-il* 193 - Lagasse: *Le régime des employés est-il applicable aux contremaîtres et chefs ouvriers* (Rev. Dr. Soc. 1932 blz. 129) - A. Kluyskens: *Beginnels van Burgerlijk Recht*: IV 1934 blz. 352 - Zwendelaar: *Contrat de louage de services* 1937 blz. 17 - Horion: *Législation sociale* 1947 blz. 24 - J. Dalemans: *La loi de 1926 est-elle une loi de compétence* - Rev. Dr. Soc. 1937 blz. 135 - R.P.D.B. 1933 v° *Conseils de Prud'Hommes* 303 in fine en 1936 v° *Louage de Services Manuels* nr 33 - W.R. Gent Beroep: 18-5-1931 Rev. Dr. Soc. 1931 blz. 210 - W.R. Beroep Antwerpen 18-6-1934 Rev. Dr. Soc. 1935 blz. 6 - Id. 28-10-

1935 R.W. 1935-36 kol. 388 - id. 21-6-1937 Rev. Dr. Soc. 1937 k. 204 - id. 15-6-1953 Rev. Dr. Soc. 1955 blz. 16 - W.R. Kortrijk 11-2-1937 Rev. Dr. Soc. 1938 blz. 253 - Hand. Brussel: 23-2-1942 Jur. Brux. 1945, blz. 226 - W.R. Antwerpen 9-7-1951 J.T. 1952 blz. 191).

Aan de argumenten ontwikkeld door de hierboven geciteerde auteurs en vonnissen kan inmiddels een belangrijk element toegevoegd worden: de wet van 4-3-1954, die de wet op het arbeidscontract wijzigde, bracht geen enkele verandering aan artikel 1 van de wet van 10 maart 1900, ondanks het feit dat de wetgever zeer goed de hangende kwestie kende (zie desbetreffend J.P. Clauwaert - La loi organique des Conseils de Prud'Homme; Rev. Dr. Soc. 1956/1).

Rekening houdend met de huidige verwarring is het noodzakelijk dat de wetgever zou ingrijpen.

M. D. K.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE SINT-NIKLAAS

1e Kamer. - 22 oktober 1957.

Voorzitter: M. Dirix.
Rechters: M.M. Maes en Elewaut.
Referendaris: M. Cloquet.
Advocaat: Mr. Maréchal.

Tussenkost tot vrijwaring. — Vereiste daartoe.

De tussenkost tot vrijwaring veronderstelt, dat de verweerder in de hoofdzaak een derde in het hoofdgeding oproept om tegen deze derde dezelfde veroordeling te bekomen als die welke tegen hem zelf mocht worden uitgesproken jegens de eiser in de hoofdzaak.

Hallaert t/ De Bodt en Siermans.

Overwegende dat verweerder Frans Siermans niet verschenen is noch iemand voor hem;

Overwegende dat de vordering sub nr 5589 er toe strekt aan verweerder De Bodt verbod te horen opleggen een woonwagen nog te verplaatsen, en een deskundige te horen aanstellen om de staat van de wegen te beschrijven en de kosten van herstelling te ramen;

Overwegende dat de vordering sub nr 5624 er toe strekt tegen Frans Siermans de litigieuze wagen te revindiceren tenzij Frans Siermans zou erkennen dat hij gezegde wagen heeft gekocht tegen de prijs van 65.000 fr.;

dat eiser voor dit geval de veroordeling vordert van verweerder Siermans tot betaling dezer som;

Overwegende dat beide zaken verkocht zijn en dienen samengevoegd te worden;

Overwegende dat Frederik De Bodt beweert dat hij de litigieuze wagen gekregen heeft van zijn schoonvader, Frans Siermans, als huwelijksgeschenk;

Overwegende dat hij tevens verklaart aan de wagen te willen verzaken en hem terug ter beschikking van zijn schoonvader te stellen;

Overwegende dat Frans Siermans in een schrijven van 7 oktober 1957 verklaart dat het tussen hem en eiser overeengekomen was «om een woonwagen te schenken aan De Bodt... mits betaling dat (hij) en Hallaert wel zou regelen aangezien wij onder ons nog een zaak te regelen had... daar er geen voorschot of afkorting op die wagen is gegeven blijft die wagen de eigendom van Hallaert»;

Overwegende dat het uit wat voorgaat spruit dat

de vordering gegrond voorkomt wat betreft de revindicatie van de wagen tegen verweerder Frans Siermans;

Overwegende dat het oordeelkundig voorkomt dat het hierna bevolen deskundig onderzoek aan beide verweerders tegenstelbaar worde;

Overwegende dat voor zover de vordering tegen verweerder De Bodt strekt tot het verbod de woonwagen verder te verplaatsen, De Bodt niet in de kosten dient verwezen te worden waar het niet blijkt dat hij zonder recht tot hiertoe gebruik heeft gemaakt van de woonwagen;

Overwegende dat verweerder De Bodt evenmin in de kosten kan verwezen worden van het geding voor zover de vordering tot het aanstellen strekt van een deskundige, gezien die maatregel als een louter bezwarende maatregel voorkomt.

Overwegende dat verweerder Frans Siermans ook niet tot de kosten kan verwezen worden waar hij het eigendomsrecht van eiser niet betwist en waar het niet blijkt dat hij dit recht werkelijk had betwist voor het geding;

Overwegende dat de vordering niet gegrond voorkomt voor zover zij strekt tot de tussenkost in vrijwaring van Frans Siermans in het geding hangende tussen eiser en verweerder De Bodt;

dat de tussenkost tot vrijwaring inderdaad veronderstelt dat de verweerder in hoofdvordering een derde in het hoofdgeding oproept om tegen gezegde derde dezelfde veroordeling te bekomen als die waartoe hij zelf zou verwezen worden tegenover de oorspronkelijke eiser;

Overwegende dat die regel zich alleszins opdringt wanneer de oorspronkelijke eiser de tweede verweerder niet gedagvaard heeft om hem te vrijwaren van de gevolgen van een wedereis welke de eerste verweerder zou ingesteld hebben;

Overwegende dat dit het geval niet is in onderhavig geschil waar de partij Siermans evenals de partij De Bodt door dezelfde oorspronkelijke eiser werd gedagvaard, alhoewel bij twee afzonderlijke exploiten, en wel alleen met het oog op afzonderlijke, hoogstens parallelle doeleinden en niet op van elkander afhangeende veroordelingen;

Om deze redenen:

de Rechtbank, makende melding dat artikels 2 en 30 tot 42 van de wet van 15 juni 1935 nageleefd werden,

Vonnissende bij verstek ten aanzien van Frans Siermans en op tegenspraak ten aanzien van Frederik De Bodt,

Voegt samen wegens hun verknochtheid de zaken ingeschreven op de algemene rol sub nummer 5589 en sub nummer 5624,

Verklaart beide vorderingen ontvankelijk en rechtdoende ten gronde, zegt voor recht dat eiser eigenaar is gebleven van de litigieuze woonwagen ten overstaan van Frans Siermans;

Stelt aan als deskundige, onder voorbehoud van alle verdere rechten van de partijen, de heer Frans Caentens, Kronenhoek 34, te St-Gillis-Waas, met opdracht de partijen Charles Hallaert, Frans Siermans en Frederik De Bodt te aanhoren in hun voordrachten en vorderingen, de litigieuze wagen te onderzoeken, de staat waarin hij zich bevindt te onderzoeken, de gebruikelijke beschadigingen vast te stellen, de oorzaak van die beschadigingen te bepalen, o.a. te zeggen of zij al dan niet voorkomen als het gevolg van een normaal gebruik gedurende de tijd dat hij in het bezit is gebleven van verweerders, — de kosten en de duur te schatten van de nodige herstellingen die het gevolg

zouden zijn a) van een normaal gebruik — b) van een abnormaal gebruik — c) van andere oorzaken, te zeggen of het mogelijk is de staat te bepalen waarin de wagen zich bevond wanneer hij in het bezit kwam van verweerders, en de som te bepalen van de herstelling van de toen reeds bestaande beschadigingen;

en van dit alles een met redenen bekleed en onder eed bevestigd verslag neer te leggen;

Verleent akte aan eiser van zijn voorbehoud de partij Frederik De Bodt nadien te dagvaarden tot betaling van schadevergoeding, herstellingskosten, vergoeding voor gebruik en depannagekosten;

Laat de kosten ten laste van eiser.

BALIELEVEN

VLAAMSE CONFERENTIE ANTWERPEN

Stagistenontvangst 10 oktober 1958

Op vrijdag, 10 oktober 1958, haastten talrijke stagisten zich rond 11.30 uur naar het zaaltje van de Vlaamse Conferentie, naast de Bibliotheek.

Kwaadsprekers beweerden dat de aangekondigde sigaren, Bols en Porto in de opkomst een zekere rol speelden. Niets is minder waar! Onze jonge confraters kwamen uit louter onbaatzuchtige belangstelling luisteren naar het hartelijke welkomswoord van de voorzitter, Mr Willy van Nieuwerburgh, die de eerste jaarsstagisten opnam in de schoot van de Conferentie.

Daarna werd het woord genomen door de Heer Stafhouder Emiel Ooms, die er aan gehouden had de bijeenkomst door zijn aanwezigheid op te luisteren.

Zijn woorden waren die van een vader en de jongeren zullen, na het aanhoren van de talrijke raadgevingen, zeker niet aarzelen hun noden en moeilijkheden toe te vertrouwen aan een Stafhouder die hen begrijpt en met hen meeleeft.

In de loop van de vergadering werd verder de betekenis van de prijskamp Herman de Jongh toegevoegd en werden enkele opofferende zielen aangeduid als zaalcommissarissen voor de openingszitting van 18 oktober.

Als afgevaardigden van de stagisten werden vervolgens verkozen: Mr Hubert Bonjé voor het derde jaar, Mr Nicole Gerryn voor het tweede jaar en Mr Mariette Verreycken voor het eerste.

Bijna alle oudvoorzitters van de Vlaamse Conferentie en het voltallig huidige bestuur woonden de ontvangst bij.

Er werd nog even nagepraat tot er geen druppel meer in de fles was en de sigarenkisten leeggeplunderd waren. Alleen koekjes bleven er nog over.

We hopen dat de jongeren gedurende het ganse jaar dezelfde belangstelling voor de activiteit van de Vlaamse Conferentie aan de dag blijven leggen; dan gaan we een prachtig jaar tegemoet.

A. v. G.

CONFERENTIE DER JONGE BALIE TE MECHELEN

Plechtige openingszitting van 25 oktober 1958.

Op Zaterdag, 25 oktober i.l., had te Mechelen in het Gerechtshof de plechtige openingszitting plaats van de Conferentie der Jonge Balie, in de prachtig versierde troonzaal van het oud Paleis van Margaretha van Oostenrijk.

Wanneer de voorzitter der Conferentie, Mr. V. De-

wachter met het bestuur en de Heer Stafhouder Van de Mert de zaal binnentraden was deze tot proppens toe gevuld. Vele magistraten en hoogwaardigheidsbekleders waren aanwezig, alsook talrijke afgevaardigden van de zusterconferenties.

Te Mechelen is het gebruik dat niet, zoals elders, een van de jongere confraters der balie de openingsrede houdt. De Conferentie nodigt steeds een vreemde spreker uit. Ditmaal was de keus van de Conferentie bijzonder gelukkig, daar zij gevallen was op Mr. A.J.M. Van Dal, advocaat bij de Hoge Raad der Nederlanden te 's Gravenhage, ondervoorzitter van de Internationale Juristencommissie, wiens naam ver buiten de grenzen van het Beneluxgebied bekend is voor de onverpoosde strijd die hij voert ter verdediging van de rechten van de mens.

De voorzitter der Conferentie, Mr. Dewachter, verwelkomde de aanwezigen in een schitterende rede en stelde de spreker aan het gehoor voor.

Mr. Van Dal had als onderwerp gekozen « De rechtsstaat in de branding ». Het was een hoogstaande rede, waarin de spreker de bijzondere eigenschappen van de rechtsstaat uiteenzette, zijn wording schetste uit de grote bron van het Christendom, de lijn van zijn evolutie trok en ten slotte wees op de gevaren welke in deze tijden de rechtsstaat bedreigen.

De spreekbeurt besloot met een oproep tot alle advocaten om het ideaal van de rechtsstaat ten allen prijze te verdedigen.

De tekst van deze rede verschijnt in het tegenwoordig nummer zodat onze lezers haar rechtstreeks zullen kunnen waarderen.

Mr. Van Dal werd uitbundig toegejuicht.

Na hem kwam de Heer Stafhouder Van de Mert aan het woord, die zijn bewondering uitdrukte voor de merkwaardige rede van de spreker en die de jongere confraters er op wees hoe noodzakelijk het was de door de redenaar aangewezen weg te volgen.

Na afloop van de zitting had het bestuur de aanwezigen uitgenodigd op een gulle receptie in de stemmige bibliotheekzal van de balie, waar nog gedurende geruime tijd in de gezelligste atmosfeer werd gepraat en van gedachten gewisseld.

Het was een zeer mooie openingszitting en een voortreffelijk begin voor de werkzaamheden der Mechelse Conferentie.

OVERZICHT DER BELGISCHE WETGEVING

(1 augustus - 31 augustus 1958)

I. Staats- en Administratief Recht.

1. *Landbouw. — Jacht.* — Bij M.B. van 17 juli 1958 (S. 3 augustus 1958, 6156) worden de tijdstippen van opening en sluiting der jacht voor het seizoen 1958-1959 vastgesteld.

2. *Landbouw. — Jacht.* — Het M.B. van 17 juli (S. 3 augustus 1958, 6158) stelt de tijdstippen der opening en der sluiting van de jacht met het geweer op herten vast.

3. *Scheepvaart.* — Het M.B. van 23 juli 1958 (S. 3 augustus 1958, 6173) wijzigt het M.B. van 5 april 1947 houdende wijziging van de algemene en bijzondere bepalingen betreffende de bediening der beweegbare bruggen en der sluizen.

4. *Ministerie van Buitenlandse Zaken.* — Het K.B. van 4 juli 1958 (S. 4-5 augustus 1958, 6189) stelt het aantal eerste klerken vast.

5. *Internationale Overeenkomst.* — In het Staatsbl. van 6 augustus 1958 (6200) verscheen de tekst van het akkoord tussen België en Zwitserland met het oog op het vermijden van de dubbele belasting op lucht- en zeevaartondernemingen gesloten bij wisseling van brieven gedagtekend te Bern, 5 december 1957.

6. *Internationale Overeenkomst.* — In het Staatsbl. van 7 augustus (6209) verscheen de tekst van het akkoord tussen België en de Unie van Zuid-Afrika betreffende het verkeer gesloten bij wisseling van nota's gedagtekend, Brussel, 28 april 1958.

7. *Rijkspersoneel.* — Bij K.B. van 27 mei 1958 (S. 7 augustus 1958, 6215) wordt artikel 2 van het K.B. van 2 oktober 1937, houdende statuut van het Rijkspersoneel door een andere bepaling vervangen, terwijl het K.B. van 1 februari 1954 tot vaststelling van de modaliteiten inzake toepassing van de bepalingen van het administratief en geldelijk statuut van het Rijkspersoneel op het administratief personeel der Rijksuniversiteiten, wordt opgeheven.

8. *Onderwijs.* — *Personeel der Rijksuniversiteiten.* — Het K.B. van 27 mei 1958 (S. 7 augustus 1958, 6220) stelt het statuut van het administratief personeel, het gespecialiseerd personeel, het meester-vak- en dienstpersoneel bij de Rijksuniversiteiten vast.

9. *Economische Coördinatie.* — Het K.B. van 6 augustus 1958 (S. 8 augustus 1958, 6280) wijzigd het Regentsbesluit van 1 mei 1947 betreffende de instelling van het Ministerieel comité voor Economische Coördinatie.

10. *Landbouw.* — Het M.B. van 1 augustus 1958 (S. 9 augustus 1958 6281) stelt het bedrag der premien vast, toegekend aan de instellingen die uit Belgische melk zekere melkderivaten voortbrengen.

11. *Financiën.* — *Lening.* — Bij de M.B. van 12 augustus 1958 (S. 13 augustus 1958, 6332) wordt in de V.S. van Amerika een lening groot 60 miljoen dollar uitgegeven.

12. *Riviervisserij.* — Het K.B. van 5 augustus 1958 (S. 13 augustus 1958, 6334) wijzigd het K.B. van 13 december 1954 tot uitvoering van de wet van 1 juli 1954 op de riviervisserij.

13. *Ministerie van Openbaar Onderwijs.* — Het K.B. van 20 juni 1958 (S. 13 augustus 1958, 6340) wijzigd het K.B. van 30 maart 1939, betreffende de indeling in categorieën van het Rijkspersoneel.

14. *Verkeerswezen.* — *Scheepvaart.* — Het K.B. van 15 juli 1958 (S. 14 augustus 1958, 6352) stelt de overgangsmaatregelen voor het verwerven van het brevet van kapitein ter lange omvaart vast.

15. *Instituut voor normalisatie.* — Het K.B. van 7 juli 1958 (S. 14 augustus 1958, 6356) keurt de omwerking der statuten van het Belgisch Instituut voor Normalisatie goed.

16. *Internationale Overeenkomst.* — In het Staatsbl. van 15 augustus 1958 (6381) verschenen de teksten

van het 11°, 12°, 13° en 14° protocol bij de Belgisch-Luxemburgs-Nederlandse douane-overeenkomst ondertekend te Londen op 5 september 1944.

17. *Hoger Instituut voor bouwkunst en stedenbouw te Antwerpen.* — Bij K.B. van 20 juni 1958 (S. 18 augustus 1958, 6438) wordt aan het Nationaal Hoger Instituut voor Bouwkunst en Stedenbouw te Antwerpen rechtspersoonlijkheid verleend.

18. *Openbare Werken.* — *Personeel der Waterwegen.* — Het K.B. van 29 juli 1958 (S. 20 augustus 1958, 6452) wijzigd het K.B. van 16 februari 1929 houdende het reglement van het personeel der waterwegen.

19. *Economische Zaken.* — *Toestand van samenwerkende vennootschappen.* — Bij K.B. van 22 mei 1958 (S. 20 augustus 1958, 6455) wordt een onderzoek voorgeschreven omtrent de toestand en de werking van de Samenwerkende Vennootschappen gedurende de jaren 1955, 1956 en 1957.

20. *Landbouw.* — Het M.B. van 14 augustus 1958 (S. 20 augustus 1958 6466) stelt de modaliteiten der tussenkomst van het Landbouwfonds inzake de in de mouterij gebruikte mout en gerst vast.

21. *Landsverdediging.* — *Dienstplicht.* — De wet van 16 augustus 1958 (S. 23 augustus 1958, 6497) wijzigd zekere bepalingen van de dienstplichtwetten gecoördineerd op 2 september 1957 met het oog op de vermindering van de actieve dienstdtijd opgelegd aan de dienstplichtigen.

22. *Gemeenteverkiezingen.* — Het K.B. van 16 augustus 1958 (S. 22 augustus 1958, 6500) stelt de modaliteiten betreffende de gemeenteverkiezingen in 1958 vast.

23. *Internationale Overeenkomst.* — De wet van 28 april 1958 (S. 23 augustus 1958, 6552) keurt het verdrag tussen het Koninkrijk België en de Bondsrepubliek Duitsland met betrekking tot de Correctie van de Belgisch-Duitse grens en tot regeling van diverse vraagstukken betreffende beide landen ondertekend te Brussel op 24 september 1956 goed.

24. *Bouwbedrijf.* — *Bedrijfsraad.* — Het K.B. van 7 juli 1958 (S. 23 augustus 1958, 6575) wijzigd het K.B. van 7 februari 1956 tot vaststelling van het organiek kader van het personeel van het secretariaat van de bedrijfsraad voor het bouwbedrijf en houdende bepaling van de schaal verbonden aan de bijzondere graad.

25. *Ministerie van Financiën.* — Het K.B. van 18 augustus 1958 (S. 27 augustus 1958, 6624) regelt de administratieve toestand van sommige beambten van het Ministerie van Financiën die het voordeel van de regularisatie voor het tijdelijk personeel genoten hebben.

26. *Gemeentelijke en Provinciale Financiën.* — Het K.B. van 20 augustus 1958 (27 augustus 1958, 6628) wijzigd artikel 6 der wet van 24 december 1958 betreffende de gemeentelijke en provinciale financiën.

27. *Koloniaal Geneeskundig Centrum.* — Het K.B. van 11 juli 1958 (S. 27 augustus 1958, 6632) wijzigd het Regentsbesluit van 29 november 1948 tot oprichting van een koloniaal geneeskundig centrum.

28. *Belgisch-Kongo*. — Bij K.B. van 18 augustus (S. 28 augustus 6656) wordt artikel 1 van het K.B. van 30 oktober 1908 dat een Ministerie van Koloniën instelt vervangen door de volgende bepaling: « Er wordt een Ministerie van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi ingesteld. »

29. *Hypotheekbewaarders*. — *Loon*. — Bij K.B. van 18 augustus 1958 (S. 13 augustus 1958, 6676) wordt het K.B. van 16 mei 1939 houdende vaststelling van het loon der hypotheekbewaarders gewijzigd.

30. *Ministerie van Koloniën*. — *Begroting*. — De wet van 8 augustus 1958 (S. 31 augustus 1958, 6691) stelt de begroting van het Ministerie van Koloniën voor het dienstjaar 1958 vast.

31. *Onderwijs*. — Het K.B. van 31 mei 1958 (S. 31 augustus 1958, 6706) stelt de weddeschalen toe te kennen aan de leraars in de bijzondere vakken die onderwijs verstrekken in een tot atheneum of lyceum omgevormde Rijksmiddelbare school, vast.

II. Rechterlijke Inrichting.

32. *Justitie*. — *Rechtbank van Koophandel - Brussel*. — Bij K.B. van 15 juli 1958 (S. 10 augustus 1958, 6301) wordt het dienstreglement van de Rechtbank van Koophandel te Brussel gewijzigd.

33. *Justitie*. — *Vredegerichten arrondissement Tongeren*. — Het K.B. van 14 augustus 1958 (S. 16-17 augustus 1958, 6414) stelt de inwerkingtreding van de wet van 13 mei 1958 tot vaststelling van de zetel en het rechtsgebied der vredegerichten in het rechterlijk arrondissement Tongeren vast op 1 december 1958.

34. *Justitie*. — *Rechtbank van 1° aanleg van Marchen en Famennes*. — Het K.B. van 9 augustus 1958 (S. 30 augustus 1958, 6677) wijzigd de dienstregeling van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Marches-en-Famennes.

III. Arbeidsrecht en Maatschappelijk Hulpbetoon.

35. *Solidariteits- en Waarborgfonds*. — Het K.B. van 29 juli 1958 (S. 8 augustus 1958, 6257) wijzigd het K.B. van 30 oktober 1956 tot regeling van de werkwijze van het solidariteits- en waarborgfonds.

36. *Volksgezondheid*. — *Honoraria van Geneesheren*. — Het K.B. van 12 mei 1958 (S. 8 augustus 1958, 6256) wijzigd het Regentsbesluit van 11 januari 1946 houdende codificatie van het stelsel der vergoedingen toe te kennen aan de geneesheren met ambtenaren, die aan de verschillende diensten van het Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin medewerken.

37. *Rustpensioen van arbeiders*. — Bij de wet van 9 augustus 1958 (S. 16-17 augustus 1958, 6408) wordt het rustpensioen van de gehuwde arbeiders op 36.000 frank gebracht.

38. *Mijnarbeid*. — Bij K.B. van 8 augustus 1958 (S. 21 augustus 1958, 6483) worden sommige ondergrondse werken in de mijnen, graverijen en groeven verboden aan arbeiders beneden 21 jaar.

39. *Ouderdomspensioen der zelfstandigen*. — Bij K.B. van 29 juli 1958 (S. 22 augustus 1958, 6510) wordt de Nederlandse tekst van de K. Ben. van 15 april 1958

tot wijziging resp. van het K.B. van 30 oktober 1956 tot regeling van de werkwijze van het solidariteits- en waarborgfonds en van het K.B. van 29 november 1956 houdende algemene verordening betreffende het ouderdomspensioen der zelfstandigen met de Franse tekst in overeenstemming gebracht.

40. *Tewerkstelling van werklozen*. — Het K.B. van 5 augustus 1958 (S. 23 augustus 1958, 6572) wijzigd het M.B. van 20 maart 1956 tot inrichting van de tewerkstelling der werklozen door de provinciën, de gemeenten en de openbare instellingen.

41. *Overlevingspensioen van arbeiders en bedienden*. — Het K.B. van 18 augustus 1958 (S. 27 augustus 1958, 6629) wijzigd het K.B. van 28 april tot uitvoering van artikel 20 der wet van 21 mei 1955 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor arbeiders gewijzigd bij de wet van 1 augustus 1957 en van artikel 25 der wet van 12 juli 1957 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor bedienden.

IV. Fiscaal Recht.

42. *Invoerrechten*. — Bij K.B. van 14 augustus 1958 (S. 15 augustus 1958, 6398) wordt een bijzonder recht op de invoer van sommige landbouw- en voedingsprodukten ingesteld.

43. *Accijnzen*. — Het M.B. van 29 augustus 1958 (S. 31 augustus 1958, 6701) stelt de modaliteiten betreffende de vrijstelling van accijns bij invoer vast.

H. Boonen.

TAALKUNDIGE KRONIEK

MARGINALIA

« Bij ons worden omtrent zuiverheid van taal over het algemeen vrij zonderlinge denkbeelden gekoesterd: als de woorden, in hun uiterlijke vorm maar een Nederlands kled omhebben, meent men dat aan alle eisen is voldaan. Zo komt men ertoe ene taal te schrijven, die voor een Noordnederlander en zelfs voor een Vlaming soms zeer moeilijk te verstaan is, omdat men het woord vertaalt, zonder daarbij tevens de daarin uitgedrukte gedachte weder te geven. » (J. Obrie, *De Nederlandse Rechtstaal*, Gent, Vuylsteke, 1892, p. 11).

1. « Feitenrechter ».

Wij vestigen de aandacht op het feit dat het Hof van Cassatie het gebruik van deze term blijkt te veralgemenen in de plaats van het belachelijke « rechter ten gronde ».

2. « dan wanneer » (komt in dit nummer weer een 10 tal malen voor).

Steeds stuit men in rechterlijke uitspraken op deze on-Nederlandse uitdrukking, terwijl er toch zoveel goede eigen woordjes zijn om een tegenstelling of een gelijktijdigheid weer te geven: « terwijl, (al)hoewel, niettegenstaande, wanneer (alleen) ... »

3. «voor wat de zelfstandige arbeiders betreft».

Dit nagenoeg letterlijk vertaalde «en ce qui concerne» wordt in het Nederlands kortweg «wat betreft»; men kan het ook soms, als te omslachtig, vervangen door «voor».

4. «dat door te beslissen dat het organiek koninklijk besluit van 22 december 1938 *onwettelijk* was omdat het *zogezegd* het *regiem* van de kindervergoedingen voor zelfstandigen zou hebben uitgebreid buiten de door de wetgever van 10 juni 1937 gestelde perken, het bestreden vonnis de in het middel *beoogde* wetsbepalingen heeft *geschonden*».

— «*onwettelijk*» betekent: «niet gegrond op enige bepaling der wet» dus, niet noodzakelijk in strijd met de wet en dus niet om zijn onwettelijkheid afkeurenswaardig;

daar tegenover staat «onwettig» dat betekent: «in strijd met de wet» dus «verkeerd».

Hier ware het tweede woord beter op zijn plaats daar het genoemde K.B. toch zekere «perken» is «te buiten gegaan» en dus in strijd was met genoemde «parken» of beperkingen».

— «*omdat*»: drukt een reden uit die aanleiding geeft tot een *gewilde handeling*;

Hier is sprake van een *ongewilde toestand* («onwettelijk was») dus er moet een *oorzaak* ingeleid worden en daarvoor dient «doordat».

Het kan nu zijn dat men eveneens wil laten voelen dat deze oorzaak de reden was, waarom de rechter aldus uitsprak. In dat geval schrijft men «daar», dat een «grond» aanduidt, zonder de nuancering tussen reden en oorzaak.

— «*zogezegd*»: dit woord werd hier voorzeker verkeerd gebruikt. Het is een bijwoord en betekent: «om het zo te zeggen, zogoed als...»

Men had hier «zogenaamd» moeten schrijven met als betekenis: «zoals beweerd wordt (maar niet waar is)».

Om het voor sommigen nog duidelijker te maken, hier de Franse vertaling:

«zogenaamd» = *prétendu, soi-disant*,

«zogezegd» = *pour ainsi dire*.

— «*het regiem*». In het beschaafd Nederlands is dit een «regime».

— «*beoogde*» wordt eerder gebruikt voor wat men tot doel heeft» en zou, alhoewel het niet absoluut fout is, beter vervangen worden door «bedoelde».

Er is echter nog iets: de «beoogde wetsbepalingen» zullen in «het middel» wel genoemd zijn, zoals dat de gewoonte is.

In dat geval zegt Van Dale (7e druk p. 182): «Wanneer de persoon of zaak niet aangeduid maar rechtstreeks genoemd is, bezigt men *genoemde*».

— «*schenden*». Het Franse «*violer*» heeft in het Nederlands meer dan één betekenis: Grootaers (9e druk, p. 546) schrijft: *Violer*: v. tr. (een heiligdom) schenden; (een meisje) verkrachten, schofferen; (de wet- overtreden).

«*schenden*» gebruikt in verband met de wet, werkt storend daar het toch steeds de bijgedachte inhoudt van een blijvend gevolg, een geschonden zijn wat met een wet, of een wetsbepaling, niet het geval is. Zo kan men dus wel iemands recht schenden want dit heeft tot gevolg b.v. een schade of nadeel.

Spreeken over de «wet verkrachten», zoals

men in Vlaanderen nog wel eens hoort doen, is helemaal lachwekkend.

— Het gedeelte na «perken» zou beter staan na het eerste «dat».

5. «*het is te zeggen*» (c'est-à-dire) betekent in het Nederlands eigenlijk niets. Men schrijft in dit geval: «namelijk».

6. «zonder dat ertoe aanleiding zou bestaan...»

«ertoe» schrijven bij «aanleiding» is al heel wel. Nu het nog leren op zijn plaats zetten: «...dat er aanleiding zou toe bestaan...»

7. «...niet gehouden was bij te dragen...»

En hier is het weer vergeten...: «er niet toe gehouden was...». (Men is gehouden tot iets!)

8. «te weten» (à savoir).

Het Nederlands leidt de vermelding van vooraf aangeduide personen of zaken in met «namelijk».

9. «...zou dienen afgeleid...»

Hier weer zo'n foutieve weglating van het hulpwerkwoord van de lijdende vorm = «zou dienen te worden afgeleid». (Men mag in zulk geval het Franse «être» toch ook niet weglaten).

10. «...het vonnis, door verweerder toe te laten... bewijs te leveren, *dan wanneer* het vaststond dat hij gedurende de betwiste periode daadwerkelijk *was bekleed geweest* met een mandaat... en als orgaan had deelgenomen..., de bepalingen heeft *geschonden*...»

— «dan wanneer» zie hierboven n° 2.

«was bekleed geweest» — Wij hebben er reeds zo dikwijls op gewezen dat «geweest» als vertaling van «*été*» in de plaats van «geworden» fout is, en het blijkt dat de schrijvers over het algemeen het gebruik van «zijn» en «worden» zo weinig beseffen, dat wij de gelegenheid te baat nemen om, nu «geweest» eens juist gebruikt is er nog enkele woorden aan te wijzen.

«was bekleed geweest» duidt aan dat de handeling (het bekleed zijn) in het verleden plaats had, doch reeds afgelopen was op het ogenblik dat de andere daden, waarover men spreekt, gesteld werden.

In dit geval: Het bekleed zijn met een mandaat heeft plaats gehad gedurende de betwiste periode, doch bestond niet meer op het ogenblik waarop het vonnis de wetsbepalingen schond (!).

Als men had geschreven «bekleed was» (zonder geweest) dan zou niet uit te maken zijn of deze toestand, op het ogenblik van het vonnis, nog bestond.

11. «...dat het uitoefenen van deze functies *mitsdien* een ononderbroken bedrijvigheid impliceert die zich uitstrekt over de ganse duur van het mandaat, behoudens het geval van overmacht, afzetting of overlijden, welke gebeurtenissen *ten deze niet aangevoerd zijn* en waarop het vonnis niet wijst;»

— «mitsdien» — met dit stadhuiswoord is «daardoor» bedoeld, nl. «als gevolg van een wettelijke bepaling van genoemde functies».

— «ten deze» met dit museumstuk bedoelt men «in dit verband».

— «niet aangevoerd...» — Men heeft zekere

gebeurtenissen niet aangevoerd; dat kan ook niet. Wel kan men «bewijzen aanvoeren» of «zekere gebeurtenissen ter staving vermelden, of aanhalen».

De gehele zin na «overlijden» lijkt ons wat gewrongen. Men zou hem kunnen versoepelen door de bijzinnen parallel te maken: «...welke gebeurtenissen niet ter staving aangehaald werden noch door het vonnis vermeld;»

12. «desniettemin».

Zonder «des» wordt het woord minder hoogdravend en bruikbaar in een moderne tekst.

13. «...dat het hier dus op aan komt» — tussen «het» en «hier» ontbreekt «er».

14. ...in het voorhanden geval...

Men had beter gezegd «onderhavig», want «voorhanden» betekent «beschikbaar, voor het gebruik aanwezig, in voorraad» en dat kan men bezwaarlijk van dit «geval» zeggen.

15. «...dat waar de datum van het toezenden der facturen niet gekend is, en waar anderszijds slechts op 8 december een aanmaning werd betekend, de verwijlintersten slechts van af deze datum beginnen te lopen;

«...waar de eerste rechter zijn jurisdictie heeft uitgeput, er geen sprake kan zijn van ...»

— «waar» duidt plaats aan. Dus uit het bovenstaande kan afgeleid worden dat het op andere plaatsen anders kan zijn.

Mogelijk heeft men een voorwaarde of een omstandigheid willen uitdrukken. Dit doet men in het Nederlands met «indien» of «als» [in het Frans met «waar» = *là où*].

— «anderszijds» wordt als germanisme (andererseits) geweerd en vervangen door «aan de andere kant» b.v.

16. «...dat verweerders *ten gronde* laten gelden»...

Het wordt tijd dat deze uitdrukking, die berust op een «onhandige» vertaling, verdwijnt. Nu de «rechter ten gronde» plaats maakt voor de «feitenrechter» (zie n° 1 hierboven) zou men voor deze gevallen ook over de «feiten» of over de «grond (der zaak)» kunnen spreken.

17. «...dat deze aanduidingen moeten gegeven worden om te kunnen nagaan of de deurwaarder wel bevoegd is...»

— «deze aanduidingen» lijken zo het onderwerp van «kunnen nagaan» te zijn. De woorden drukken dus hier de gedachte van de schrijver niet uit. Verbetering: «opdat men zou kunnen nagaan...»

18. «...dat hun belangen *geschonden* werden...»

Zou «dat zij benadeeld werden» niet te verkiezen zijn? (cfr. n° 4 hierboven).

19. «Overwegende dat, ware de eis ontvankelijk, hij toch ongegrond zou *voorkomen*.

a) Zinsbouw: Het onderwerp van de hoofdzin is «hij». Dit kan allerlei betekenissen en zou tot dubbelzinnigheid kunnen leiden, in andere gevallen.

Normaal zou toch in de hoofdzin het onderwerp duidelijk moeten genoemd worden. In de «toegeving» kan dan naar het onderwerp verwezen worden met het persoonlijk voornaamwoord. Een goede volgorde zou dit zijn: «...dat

de eis, al was hij ontvankelijk, ongegrond zou voorkomen».

b) Voorkomen werd verkeerd gebruikt, waarschijnlijk ten gevolge van een onjuiste vertaling van het Franse «*paraître*».

De uitdrukking «il me paraît que...» wordt in het Nederlands weergegeven door «het komt mij voor dat...»

Deze *dat* is in die betekenis met «voorkomen» onafscheidelijk verbonden. In de andere betekenissen van «*paraître*» heet het in het Nederlands «schijnen, lijken» of zelfs «blijken».

Dit «voorkomen» nu, betekent slechts dat iets ergens de schijn van heeft, zonder dat daarover zekerheid bestaat. Dit heeft de rechter niet willen zeggen. Er werd bedoeld: dat de eis in elk geval ongegrond is of zou *zijn*, eventueel zou «blijken», want dit «blijken» impliceert een zekerheid. (b.v.: Hij scheen 30 jaar oud te zijn maar volgens zijn identiteitskaart bleek hij er slechts 25 te zijn).

Dus voorkomen mocht hier niet staan daar het niet gekoppeld was aan *dat* + een zin, en ook daar het niet de inhoud heeft die de opsteller van de tekst er dacht in te zien.

20. «...de *machienen* en het *materiaal* der kunstmatige roterij...»

— In het algemeen beschaafd spreekt men van «machines».

— Het «*materiaal*», zou betekenen de grondstoffen. Hier bedoelt men voorzeker toestellen en gereedschappen waarvoor het Nederlands de naam *materieel* bezit.

21. «...voor de verdediging van tweede aanlegger in te staan en *ten ontlaste* van deze de aan R.E. *veroorzaakte* schade te vergoeden.

— «ten ontlaste» — Men spreekt bij ons van een getuige «ten laste» en «ter ontlasting». Twee doorzichtige termen die zeer wel op hun plaats zijn; de laatste past hier eveneens.

Het stuntelige «ten ontlaste» is een analogieconstructie die echter het bestaan van een substantief «de ontlast» veronderstelt! Men zou evenzeer kunnen denken dat «*apparaître* (dwingen) betekent omdat men voor «*disparaître*» in het Nederlands «verdwijnen» heeft. Zo ging, en gaat men bij ons soms te werk!

22. «...in de acht dagen der betekening» (dans les 8 jours de...)

Een mooi voorbeeld van Frans met Vlaamse woorden? Wie Nederlands kent kan dit zelf verbeteren.

J. Leliard.

MEDEDELINGEN

Oprichting van het Koninklijk Commissariaat voor de rechterlijke hervorming.

Vandaag, donderdag 23 Oktober 1958, heeft Stafhouder Van Reepingen in het Ministerie van Justitie in handen van de Minister van Justitie de eed afgelegd als Koninklijke Commissaris voor de rechterlijke hervorming.

De Belgische magistratuur, al de milieu's van het Belgisch recht en de publieke opinie daarna, hebben sedert twintig jaren gewenst dat onze wetten inzake bevoegdheid en rechterlijke organisatie zouden worden

aangepast, zodat het zou mogelijk worden een eenparige en dikwijls herhaalde wens te verwezenlijken : er voor zorgen dat zoals in deze moderne tijd geboden is, de rechtsbedeling vlug en goedkoop kan geschieden, al de rechtzoekenden ten bate.

De parlementsleden die in deze aangelegenheden bijzonder onderlegd zijn, namelijk de heren Rolin, Van Hemelrijk, Ronse, Custers, Mertens de Wilmars, De Baeck en George, hebben erop aangedrongen dat dit probleem op het wetgevend plan zou worden aangevat.

Daarom hebben zowel het wetenschappelijk initiatief als de wil van de vroegere regeringen geleid tot voorbereidende werkzaamheden, waarvoor de geduldige arbeid van eminente specialisten was vereist.

Reeds vóór de oorlog werden, jammer genoeg zonder blijvend gevolg degelijke verslagen en ontwerpen aan het parlement voorgelegd. Deze verslagen en ontwerpen gingen onder meer uit van de Raad voor Wetgeving en zijn Vast Comité in 1922-1923; hervormingen werden voorgesteld door het Studiecentrum voor de Hervorming van de Staat (S.C.H.S.) in 1937, de Commissie voor de Hervorming der Burgerlijke Rechtsvordering, voorgezeten door de heer Stafhouder Marcq (1939), na de oorlog, de Commissie voor de Vrederechten, voorgezeten door de heer Dijon (1945-1956), de Commissie voor de Rechterlijke Inrichting, voorgezeten door de h. Eerste-Voorzitter van het Hof van Verbreking (1948-1956), de Commissie voor de Hervorming der Burgerlijke Rechtsvordering, voorgezeten door de heer de la Vallée Poussin, raadsheer in het Hof van Beroep te Brussel, (1952-1956) en heel wat andere officiële of private commissies (zoals de commissies, opgericht in de balies, onder meer te Luik, voor de hervorming van de burgerlijke rechtsvordering).

Er dient hulde te worden gebracht aan hen, die dit werk hebben verricht of eraan hebben medegewerkt, een werk dat een aanzienlijke bron is van inlichtingen en suggesties. In al die verslagen werd eenparig erkend dat onze wetgeving niet aan de evolutie van het leven in ons land was aangepast.

Harmonisch in het begin van de XIXe eeuw, in overeenstemming met de noodwendigheden van de tijd, die op de Franse revolutie was gevolgd, is de wetgeving betreffende de bevoegdheid, de rechtspleging en de rechterlijke organisatie niet meer wat ze zou behoren te zijn.

Welke problemen zijn er uit die toestand ontstaan ? Die problemen zijn : hergroepering van de rechtbanken, bepaling van de onderscheidelijke bevoegdheden van de zogenoemde gewone gerechten (burgerlijke rechtbanken) en van de uitzonderingsgerechten (zoals de rechtbanken van koophandel), de bevoegdheid van de administratieve gerechten, van de arbeidsgerechten, van de gerechten voor economische geschillen, enz., de kwesties betreffende het onderzoek van de burgerlijke zaken, het getuigenverhoor, het deskundig onderzoek, de dringende en conservatoire maatregelen, de scheidsrechterlijke uitspraken.

Bij het Parlement zijn thans verschillende wetsontwerpen in behandeling zoals dat over het leggen van de zegels na overlijden, over de bevoegdheden van de rechter in kort geding, over het beslag op wedden. Volgende wetsontwerpen waren ingediend maar zijn ingevolge de kamerontbinding vervallen : een ontwerp van wet tot wijziging van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering inzake getuigenverhoor, een tot wijziging van dit wetboek inzake de rechtspleging in kort geding en op verzoekschrift en op het stuk van de scheidsrechtspraak.

Eerlang moeten wetsontwerpen ingediend worden

in verband met het deskundigen-onderzoek, de deelneming van magistraten aan de werking van de commissies, het kader van het personeel van de hoven en rechtbanken, de territoriale indelingen, de rechterlijke tucht, enz.

Thans is het ogenblik gekomen om deze menigvuldige ontwerpen en voorstellen, die zowel op het gebied van de bevoegdheidsregeling, van de rechtspleging als van de rechterlijke inrichting de thans geldende wetten beogen te wijzigen, samen te brengen, te vergelijken en te coördineren.

Opdat dit werk tot een goede einde zou kunnen worden gebracht en opdat aan de Regering binnen afzienbare tijd een voorontwerp van organieke wet zou kunnen worden voorgelegd, was vereist dat één enkel persoon ermede belast werd de teksten voor te bereiden.

De keuze diende te vallen op een specialist die een synthese zou kunnen maken van de verschillende opvattingen en van de voorhanden zijnde ontwerpen.

Alleen een Koninklijk Commissaris die met al de betrokken kringen, zo rechterlijke, parlementaire, administratieve, economische als sociale, in contact kan treden zou over de nodige tijd en de vereiste middelen beschikken om, na het advies van deze kringen te hebben ingewonnen, een werkstuk voor te leggen dat het geheel omvat en rijp is voor de behandeling in het Parlement.

Op de voordracht van de Regering die daarover in Ministerraad heeft beraadslaagd, heeft het de Koning behaagd tot Koninklijk Commissaris voor de Rechterlijke Hervorming te benoemen de heer Charles Van Reepinghen, gewezen stafhouder van de Orde der Advocaten bij het Hof van beroep te Brussel, professor aan de Universiteit te Leuven, bijzitter van de Afdeling Wetgeving van de Raad van State, hoofdredacteur van het tijdschrift « Journal des Tribunaux », schrijver van werken, studies en artikelen over de rechterlijke inrichting en de burgerlijke rechtsvordering (onder meer « Fomulaire annoté de procédure »).

Het koninklijk besluit van 17 oktober 1958, waarbij hij wordt benoemd, omschrijft zijn opdracht als volgt : « aan de Regering, door bemiddeling van de Minister van Justitie, voorontwerpen van wet tot hervorming van de rechterlijke inrichting en van de bevoegdheids- en procedure- regels en voorontwerpen van besluit tot uitvoering van die hervormingen voorleggen » en laat hem over al de nodige informatiemiddelen beschikken.

De Koninklijke Commissaris zal zich vooral met de burgerlijke rechtsvordering moeten bezighouden; om de hervormingen door te voeren die onontbeerlijk zullen blijken, zal de Commissaris ook op het terrein van de bevoegdheidsregeling en van de rechterlijke inrichting moeten treden.

De Minister van Justitie zal worden op de hoogte gehouden van het verloop van de werkzaamheden door een driemaandelijks verslag; de opdracht zal tot twee jaar beperkt blijven om binnen een korte periode deze drievoudige taak te voleinden :

1. opmaken van een voorontwerp, dat aan het Parlement kan worden voorgelegd,
2. onderzoek van de in de loop van de parlementaire behandeling aangevoerde argumenten;
3. voorbereiding van de uitvoeringsbesluiten.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

JURIDISCH VERTALER
bij het Hof van Justitie der Europese Gemeenschappen

De Griffier van het Hof van Justitie der Europese Gemeenschappen roept kandidaten op voor de functie van

JURIDISCH VERTALER
 (Jurist bij de taalkundige dienst).

De gegadigden dienen aan de volgende voorwaarden te voldoen : moedertaal Nederlands; juridische vorming; beheersing van de Duitse en de Franse taal.

Zij moeten bereid zijn deel te nemen aan een schriftelijk en een mondeling vergelijkend onderzoek.

Termijn voor inzending der sollicitaties eindigt op 1 december 1958.

Verzoeken om nadere gegevens kunnen worden gericht tot :

« De Griffier van het Hof van Justitie der Europese Gemeenschappen
 Villa Vauban. — Luxemburg. »

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor Rechtsgeschiedenis : afl. 3 - 1958 :

J. Vanderlinden, Essai sur la structure des textes coutumiers en Flandre au XVIe et XVIIe siècle. — Ch. Lefebvre, De quelques fragments d'une Lectura de Monchy sur le Code. — C. Gorteman et J. C. van Oven, Le Papyrus de Strasbourg 248 et la locatio conductio rei suae. — R. Derine, Over de noodzaak van historisch onderzoek voor een juist inzicht in de evolutie van het recht.

Tijdschrift voor sociaal recht en van de Arbeids-gerechten : n° 6 - 1958 :

Geysen R., Vers l'unification du droit social. — Rechtspraak.

Tijdschrift voor Notarissen : n° 9 - september 1958 :

J. Matthys, Uit de praktijk. — Voorkeurspakt en verkoopbelofte. — Rechtspraak.

Nederlands Juristenblad : afl. 36 - 25 oktober 1958.

Mr. P. J. G. Kapteyn, De landbouwarbitrage in de Benelux economische unie : twee stappen achterwaarts ? — Mr. K. Van Rijkevorsel, Iets over het volkenrecht van Grotius en dat van Röling.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie : n° 4556 - 25 oktober 1958 :

J. Th. Smalbraak, De goede trouw, de billijkheid en de boedelscheiding (V, slot). — C. J. ten Cate, Weg met de pen ? m.o. Mr. P. W. van der Ploeg. — Fiscale Rechtspraak van de Hoge Raad.

Journal des Tribunaux : n° 4208 - 26 octobre 1958 :

H. Bekaert, Les fonctions judiciaires du bourgmestre. — Jurisprudence.

Revue de droit familial : n° 3 - 1958 :

Rechtspraak.

Recueil Général de l'enregistrement et du notariat : novembre 1958 :

Autorités internationales européennes.

Répertoire Fiscal : n° 6-7-8 - 1958 :

Impôts spéciaux - impôts directs - taxes provinciales et communales - impôts indirects.

Revue Générale des Assurances et des Responsabilités : n° 7 - 1958.

Rechtspraak.

Le mouvement communal : n° 322 - octobre 1958 :

C. Vanstraelen, Aspects de la désignation des bourgmestres. — F. Debaedts, Le contrôle de la validité des élections communales. — L. Bontrock, Les incompatibilités. — J. M. Quintin, L'usure et les dégradations causées au voies publiques par les « poids lourds » (1re partie). — G. Viseur, Réflexions à propos d'une récente journée administrative belgo-néerlandaise. — J. Hourticq, La carrière communale en France. — R. Marique, Le Conseil des Communes d'Europe et les budgets communaux.

Revue internationale de criminologie et de police technique : n° 3 - juillet-septembre 1958 :

P. Cornil, Le régime de la détention préventive. — M. Gressot, Valeur psychologique de la peine. — P. Zumbach, Adolescence et protection sociale en général. — J. Delay, Etude médico-légale et psychiatrique sur la délinquance épileptique. — D. Orr, La guerre de l'opium. — L. Cappuyns, L'usage des dérivés barbituriques à des fins policières ou médico-légales est-il admissible ? — S. Pougheon, Contribution à l'étude des encres des documents manuscrits par la chromatographie sur papier. — E. Heiby, Une curieuse constatation sur un pistolet automatique ayant servi à un suicide. — L'institut de police technique de Sao Paulo. — G. Dosi, L'action de la police évoquée par les timbres-poste. — H. Graven, Tableau de l'argot criminel.

Recueil Dalloz : 34e cahier - 22 octobre 1958 :

René Rodière, La responsabilité des agences de voyages.